…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…84 (10245) | 1963 оной августын 6, вторник | Сэн 2 мүнгэн

…ВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

…та, замбуулинай дай… …ан доро ядерна зэб… …шалгые хориһон дого… Москвада парафирова… …н тухай мэдээсэлые …баяртайгаар, угтаа. …э правительствын бо… …ние толгойлогшо нү… С. Хрущевой нэрэ дээ… …энүүдые толгойлогшо… правительствануудай …илэгшэдэй зүгһөө, …политическэ болон …ын элитэ ехэ ажал …адай зүгһөө, жиирэй …зүгһөө бэшэгүүд, …манууд таһалгаряа… …о. Советскэ Союзай …атай байһан тухай …үүд болон телеграм… …соо онсолон тэмдэг… Ядерна зэбсэг тур… …болюулха тухай тэ… …оруулһан дурадхал …а амжалтатайгаар …хэлсээнэй үндэһэ …боложо үгөө. Мүнөө …шухалын шухала …уудай нэгые шиид… …гүрэнэй талаар сэсэн …р хандаһанайнь түлөө …правительствада эдэ …д болон телеграмма… …баяр баясхалан хүр… …байна. Энхэ тайба… …гэ оршон байха гол …е баримталан, улас… …ын асуудалнуудые …эр бодото алхам …айн эхин табигдаа. …то гар табилсаха хү… …байһан тухайгаа олон правительствануд …д байна.

…та, замбуулинай дай… …ан доро ядерна зэбсэг …ые хорихо тухай …дахи хэлсээнүүдэй үрэ …аа Хитадай Арадай …ыкын правительство …й июлиин 31-дэ мэдүүл… Ядерна зэбсэг туршал… …ихо тухай договорые …анабди, тэрээндэ гар …хаһаа арсанабди гэжэ …правительство энэ мэ… …соогоо зааһан байха …ихэдээ КНР-эй прави… …о тус договорые «мэхэ» …рлэнэ. Тиимэһээ «бүхы …арадуудые мунхаруу… …урана», мүн «бүхы оро… …эб найрамдалда дура… …адуудай хүсэл эрмэл… …тааралданагүй» гэһэн …айгээр тоолоно.

…нтэй дашарамдуулан, …скэ правительство иигэ… …дүүлхэ шухала гэжэ …о.

…хэйе можо болгон ху… …г арсалдаата асуудал… …е гуримшуулха саашан… …бэдэрхэ талаар ядерна …лга хорихо тухай дого… …ухала удха шанартай. …ууд аад, ондо ондоо со… …а байгуулалтатай гү… …эй хоорондохи зүрил… …үн түрэлтэниие дэлхэйн …хүргэжэ болохоор …эгэтэ бэшэ тохёолдуул… …айгаа. Уласхоорондын …ын шухала асуудалнуу… …гые иимэ гүрэнүүдэй …индаа тааруугаар шиид… …шадаһаниинь энхэ тай… …р зэргэ оршон байха по… …ын зүб, таарамжатай …е гэршэлжэ үгэнэ. Улас… …ндын шахардуу шанга …л бодотоор һуларуулха …, өөһэдынь хүзүүн дээрэ …г угаа ехэ гарза гарга… …гаар буу зэбсэг яарал… …ар түхеэрэлгые болюул… …гын бии байһые арадууд …э абаа.

…хэй дээрэ эб найрамда… …рэг бэхижүүлгэтэй хол… …й аад, шиидхэгдээгүй …оорондын асуудалнууд …щуулагдажа болохо гэ… …йдабариие Москвадахи …нүүдэй үрэ дүн түрүүл… Советскэ правительство …эгээл иимэ зорилгоор …рамдал бэхижүүлхэ та… …буулга хэхэ үргэн прог… …гурбан гүрэнэй Моск… …хэлсээнүүдэй боложо …а дахяад дурадхаһан … Термоядерна тулал… …удай аюулые зайсуулха …р хэдэ хэдэн хойшолуу… …гүй хэмжээнүүд, хамагай …үндэ—бэе бэедээ добто… …охогүй тухай НАТО-гой …уудай болон Варшавска …орой оронуудай хоорон… …элсээ баталалга энэ программын ёһоор хараалагданхай. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые зайсуулхые, Германитай эбэй договор баталхые, тэрэнэй үндэһөөр Баруун Берлиндэхи байдал гуримшуулхые Советскэ правительство үшөө дахин уряалаа.

Эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэл хэхэ талаар Советскэ Союзай дурадхаһан программа арадуудай шухала хүсэл эрмэлзэлгэдэ тааралдана. Энэ программа социалис гүрэнүүдэй правительствануудболон арадуудай, Азиин, Африкын, Латиин Америкын оронуудай үргэн олониитын, капиталис оронуудай олон миллион ажалшадай, дэлхэйн дээрэхи бүхы түрүү хүнүүдэй зүгһөө халуунаар дэмжэгдэнэ.

Ядерна туршалгануудые болюулха тухай асуудалаар социалис оронуудай хамтын һанал бодол Варшавска договорой гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнуудай болон правительствануудые толгойлогшонорой зүблөөнэй шиидхэбэри соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй. «Ядерна туршалгануудые хорихо тухай асуудалаар үгээ ойлголсолго хадаа Советскэ Союзай, бүхы социалис оронуудай амгалан ёһоной гадаадын политическэ хараа шэглэл шууд сэхээр бэелүүлдэг байһанай үрэ дүн, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай ленинскэ политикын амжалта болоно. Энэ договор хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулгада туһалха, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө арадуудай хэдэг тэмсэлдэ һайнаар нүлөөлхэ гэжэ зүблөөн тоолоно» гээд энэ документ соо хэлэгдэнэ.

Хэлсээнэй туйлагдаһые хүсэдөөр һайшаажа байһанаа дэлхэйн бүхы түбинүүдтэхи аха дүү марксистско-ленинскэ партинууд элирхэйлэн мэдүүлһэн байна. Энэ хадаа эб найрамдалай болон дэбжэлтын хүсэнүүдые бэхижүүлхэ талаар коммунис хүдэлөөнэй шууд сэхээр бэелүүлдэг нэгэн адли шэглэлэй горитойхон үрэ дүн болоно гэжэ тэдэнэр тоолоно. Эб найрамдалые үнэтэйдэ тоолодог бүхы хүнүүд Москвадахи хэлсээнүүдэй дүнгүүдые нэгэн һаналтайгаар һайшаана.

Иимэ нэгэн һаналтай һайшаалгануудай боложо байхада, ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорые буруушаанабди гэжэ элитээр соносхохые зүрхэсэлэгшэдые хургаараа тооложо болохо байна. Эндэ гайхалтай юумэ үгы: ядерна туршалга хорихые мүнөө буруушаагшад хадаа үгэ хэлээрээ өөһэдыгөө зүбтүүлхые хэршье оролдоо һаа, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлгые буруушаадаг байһанаа, уласхоорондын шахардуу шанга байдал зөөлэрүүлхэ, эзэрхэг түримхэй болон дайнай хүсэнүүдые һуларуулха хараа шэглэлые буруушаадаг байһанаа харуулна.

Эб найрамдалай хүсэнүүдэй шэнэ шухала амжалтада хэнэй дурагүйгөөр хандадагынь Москвада гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэдэй уулзаһанай һүүлээр, хэдэхэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, эли болоо һэн. Энэ хэд бэ гэхэдэ, хамагай түрүүндэ США-дахи «галзуушуул» гэдэгүүд болоно. Тэдэнэр «коммунис аюул» гэдэгээр айлгадаг, тус договор бүри ехэ һандаргахы хүсэтэй буу зэбсэг бүтээхэ арга США-да олгоногүй гэжэ байгаад улилдадаг юм. Эдэнэр хадаа мүнөө хүрэтэр дайнай шэнэ хорото ааша гаргаха түсэб зохёодог. Баруун Германиин милитаристнууд болон үһөө мэеэгээ абахые эрмэлзэгшэдэй дундахи хэтэрмэ этэгээдүүд болоно. Эдэнэр хадаа Франциин зонхилхы нюурнуудай дундахи хэтэрмэ этэгээдүүд болоно. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ туһалхадаа, бусад арадуудтай хани барисаатай байхадаа бэшэ, харин ядерна бомботой ханилаад, яажашье һаа атомна буу зэбсэгтэй болоод байхадаа, Франциин нэрэ хүндые дээшэлүүлхэбди гэжэ тэдэнэй яахадаа шиидхэһэниинь мэдэгдэхын аргагүй.

Империализмын эгээн лэ үһэрюу түлөөлэгшэдэй иимэ һанамжануудые хэлэхэнь гайхалтай бэшэ байна. Зүгөөр ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорто коммунистнуудай, тэрэ мүртөө социалис оронии толгойлжо байһан коммунистнуудай эсэргүүсэжэ ороходонь гайхаха ёһоороол гайхахаар байна. Эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһатай, арадуудай хүсэл эрмэлзэлгэдэ тааруу, тэдэнэй шухала аша туһада зохилдохоор уласхоорондын хэлсээе социалисороной хүтэлбэрилэгшэд яахадаа аба абаһаар буруушаажа шадаха байна гээшэб? Ядерна тэһэрэлгэнүүдые болюулха тухай үнинһөө хойшо эрилтэ хэжэ байдаг арадуудай шухала аша туһые хэрэгсээгээгүй байхадаал тус договорой уг зорилго болон удха шанарые Хитадай правительство өөрынгөө мэдүүлгэ соо иимээр тайлбарилхые һэдэһэн байна.

Договорые баталһан ушар гурбан гүрэнэй «ядерна зэбсэгтэй болоод байһые батадхаха» зорилготой, иимэ договорые Советскэ Союзай баталһан ушар хадаа «Америкын империализмын үмэнэ һүгэдэн унаһан» ушар болоно гэһэн хэбэртэйгээр КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байха юм.

Иимэ ехэ тэнэг ушарые һанаандаашье оруулхань бэрхэтэй. Ядерна зэбсэг туршалгануудые хорихо тухай договор баталха ябадал Советскэ Союз, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд туйлаһан байна. Энэ хадаа агаарые, уһые болон замбуулинай дайдые радиоактивна бодосуудаар бузарааха ябадалһаа хүн түрэлтэниие аршалха шухала хэмжээн болоно гэжэ тэдэнэр тоолоно. СССР-ые зэмэлхые хүсэгшэд социалис гүрэниие болон капиталис гүрэнүүдые холисолдуулха зуураа, Советскэ Союз өөрөөл ядерна зэбсэгтэй байхые хүсэнэ, «буулташье» хэнэ гэһэн хэбэртэйгээр харуулхые һэдэнэ.

Хэрбээ ядерна зэбсэг бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэрээ һаа, хэрбээ Баруун Германиин үһөө мэеэгээ абахые хүсэгшэдэй иимэ зэбсэгтэй болохо замые нээжэ үгөөд байгаа һаа, хэрбээ хэдэн арбаад гүрэнүүдэй ядерна туршалгануудые олоор хэһэнэй һүүлээр ондоо гүрэнүүдэй иимэ туршалгануудые хэжэ ороо һаань, эб найрамдалай аша туһада тааралдаха, империалистнуудай үмэнэ һүгэдэн унаагүй ябадал болохо болонол! Угта иимэ бэшэл даа. Имагтал энэ хадаа хэдэн олон миллион хүнүүдэй хуби заяанда харюусалгагүйгөөр хандаһан ябадал болоно бшуу. Өөрынгөө арадай мүнөөнэй болон ерээдүйн байдал тухай, эб найрамдал аршалан хамгаалха тухай үгэ хэлээрээ бэшэ, харин бодотоор оролдолго гаргадаг хүн бүхэн энээн тухай ойлгохо ушартай.

Бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон баримтануудые КНР-эй правительство оройдоошье хэрэгсээнгүй гарахые һэдэнэ. Ядерна зэбсэг тухай асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодолые буруушааха һэдэлгын үндэһэ баримтагүй байһые юун гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, ядерна зэбсэг эсэслэн хорихо, тэрэнэй нөөсэнүүдые усадхаха дурадхалтайгаар имагтал Советскэ Союз түрүүлжэ, бүри 1946 ондо хандаһан байһаа бшуу. Эгээн лэ һайн ядерна зэбсэгүүдтэй, тэдэниие ошохо газартань хүргэхэ эгээн лэ эрхим оньһо түхеэрэлгэнүүдтэй байһан аад, Советскэ Союз хадаа атомна болон водородно зэбсэг хорихын, тэрэниие бүтээхэеэ болихын, иимэ зэбсэгэй бүхы нөөсэнүүдые усадхахын түлөө, тэдэниие туршалга болюулхын түлөө, гүрэнүүдэй сэрэгэй бүхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхан үгы хэхын түлөө олон жэлэй туршада оролдосотойгоор, шууд сэхээр тэмсэдэг байна.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев ООН-ой Генеральна Ассамблейн трибуна дээрэһээ 1959 ондо дурадхал оруулаа һэн. Энэ дурадхал бата бэхи эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлэй туг болоһон байна. Бүхы ядерна зэбсэг, тэрэ тоодо энэ зэбсэгые ошохо газартань хүргэхэ бүхы оньһо түхеэрэлгэнүүдые хорихо, бүрин усадхаха гээшэ буу зэбсэг хуряаха талаар совет ороной программын үндэһэ һууринь болоно. Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые хизаарлаха талаар дэлхэйн элдэб районуудта ядерна зэбсэггүй зононуудые байгуулха, бусадай газар дээрэхи хариин сэрэгэй баазануудые усадхаха гэхэ зэргын хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абахын түлөө Советскэ правительствын тэмсэдэг байһаниинь мэдээжэ.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые дурадхахадаа, Советскэ Союз имагтал өөрынгөө аша туһые хараадаа абана, бүхы социалис хани нэгэдэлэй, бүхы арадуудай аша туһые харанагүй гэжэ хэлэжэ болохо гээшэ аал? Ядерна зэбсэгтэй гансаараа байхые эрмэлзэнэ гэжэ КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Теэд Советскэ Союзай иимэ зэбсэгтэй байһан ушар социалис оронуудай, тэрэ тоодо КНР-эй империалистнуудай эзэрхэг түримхэй добтолгодо дайрагдангүй үлөөд, социализм болон коммунизм илалта түгэдөөр байгуулжа байһан хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргээ бэшэ аал?

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договор бүхы түхэл янзын ядерна зэбсэг хорихо, ядерна зэбсэгэй нөөсэнүүдые усадхаха, тэрэниие бүтээхэеэ болихо зорилгонуудые бүрин хүсэдөөр шиидхэнэгүй гээд Хитадай правительствын мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ. Эдэ бүхы асуудалнуудые договорой хүсэд шиидхэхэгүй байһан тухай ямар арсалдаан байха гээшэб. Хэлсээн үргэн ехэ байха тудамаа бүри һайн гэжэ хүн бүхэндэ ойлгосотойл даа. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай договор дары баталагдаа һаа, эгээн лэ һайн шиидхэбэри болохо байгаал даа. Бидэнэр иимэ договор баталхые баадхадаг байгаабди, мүнөөшье баадханабди. Энэ асуудалые нэгэн доро хүсэдөөр шиидхэхэ онол оншые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд мэдэдэг байжа болоо гү. Маанад тухай хэлэхэ болоо һаа, эб найрамдалай аша туһада, социализмын аша туһада тааралдахаар иимэ зарим хэмжээнүүд тухайшье хэлсээ баталбал юушье хэнгүй һууһанһаа дээрэ гэжэ бидэнэр тоолонобди. Хэрбээ мүнөөнэй эрхэ байдалда асуудалые нэгэн доро хүсэдөөр шиидхэхэ мүнөө дээрээ аргагүй байһан үедэ тэрэниие улаа дараалуулан, алхам алхамаар шиидхэхэ гээшэ гансахан лэ бодолтой зүб арга болоно гээшэ. Эб найрамдалай хуби заяанда, олон миллион хүнүүдэй амиһанда хамаатай хэрэгүүдые шиидхэхэдээ: «нэгэн доро хэхэ, үгы һаа, юушье хэхэгүй» гэхэ гээшэ оройдоошье бодолоо алдаһан ябадал болоно.

Тиихэ һаа тиихэ, үгы һаа үгы гээд юрын хүнгэхэн бодол баримталхада бэрхэтэй бэшэ. Зүгөөр бодото хэрэг дээрэ абажа хараха болоо һаа, иимэ эрилтэ ямаршье удхагүй байна. Уласхоорондын хэрэгүүдтэ иимээр хандалгые таарамжатай гэжэ нэрлэжэ болохо гээшэ аал? Алхам алхамааршье һаань, ядерна дайнай

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй ОБКОМДО

Гүрэндэ таряа худалдалгые ехэдхэхэ талаар Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд тухай

1. Краснодарай хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хандалгада харюу болгон, 1963 ондо гүрэндөө 2 миллион 500 мянган пүүд таряа худалдаха гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 957 мянган пүүд тушааха гэжэ шиидэһэн Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй патриотическа үүсхэлые дэмжэхэ гэһэн тогтоол КПСС-эй обком абаа. Мухар-Шэбэрэй таряашадай һайшаалтай үүсхэл хадаа тэдэнэй коммунис байгуулалтын зорилгонуудые гүнзэгыгээр ойлгожо байһыень гэршэлнэ, тиимэһээ республикын колхоз болон совхозуудай таряашадай дунда тэрэ үргэнээр дэлгэрүүлэгдэхэ ушартай.

2. Мухар-Шэбэрэй таряашадай үүсхэлые али болохоор дэмжэжэ, байгша ондо гүрэндэ таряа худалдалга, тушаалгые ехэдхэхэ талаар колхоз, совхоз, бригада, отделени бүхэнэй арга боломжые элирүүлхэ эрилтэ партийна комитедүүдтэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ, профсоюзай болон комсомолой организацинуудта, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдаба.

3. Мухар-Шэбэрэй таряашадай уялгые хэблэлдэ толилжо, радиогоор дамжуулжа, гүрэндэ таряа худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан колхоз, совхозуудай патриотическа үүсхэлые газетэнүүдтэ болон радиогоор үргэнеэр элишэлэн харуулхые республикын болон хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомуудай газетэнүүдэй редакцинуудые, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радиодамжуулгын болон телевидениин комитедые уялгалба.

Гүрэндөө 2,5 миллион пүүд таряа худалдахабди

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажалшадай 1963 оной

СОЦИАЛИС УЯЛГА

Манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тушаа КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ бүхы совет оронойнгоо хүдөөгэй ажалшадтай хамта Мухар-Шэбэрэй управлениин ажалшадшье эдэбхитэйгээр оролсоно.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумһээ (1953 он) хойшо хүдөө ажахыдамнай туйлай ехэ хубилалта болоо. Партиингаа үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар колхоз, совхозуудай экономико жэлһээ жэлдэ улам урган бэхижэжэ, таряан болон мал ажалай продуктнууд бүри ехээр абтадаг боложо байна.

Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй колхоз, совхозуудта үнгэрһэн арбан жэл соо 57121 гектар шэнэ, залууг газар хахалагдажа, элдүүрилэгдээ. Энээнэй ашаар таряалангай газар 161 мянган гектарта хүрэһэн байна. Ондоогоор хэлэбэл, 1954 онойхидо орходоо таряалангай талмай 1,3 дахин, мүн үнэтэ ургамал шэниисын таряалан 1,8 дахин үргэдхэгдөө.

Управлениин колхоз, совхозууд орооһото ургамалнуудайнгаа таряалангай талмай үргэдхэхэтээ хамта, тэрэнэйнгээ ургасые нилээд дээшэлүүлжэ, таряа гүрэндөө элбэгээр худалдана. 1962 ондо үнгэрһэн 1953 онойхидо орходоо орооһо таряан 2—3 дахин, шэниисэ—2,6 дахин, саахарай свёкло—4,4, хартаабха—2,3, овощ—2,5 дахин ехэ худалдагдаа.

Хүдөө ажахын ургамалнуудые ехээр таридаг боложо, ургасыень эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар ажахынууд ниитынгээ адууһа малай тоо толгойе нилээд олошоруулжа, тэдэнһээ ашаг шэмэшье элбэгээр абадаг болонхой. Үнгэрһэн арбан жэлэй туршада гүрэндэ мяха, һү худалдалга 4,5 дахин, нооһо—7,2 дахин, үндэгэ—3,6 дахин дээшэлээ. Тиигэжэ управлениин колхозууд экономикоёо нилээд һайжаруулан, мүнгэн олзо доход ехээр абана. Хэрбээ 1953 ондо колхозуудай мүнгэн олзо хамта 1193647 түхэриг (шэнэ сэнгээр) болоһон байбал, 1962 ондо тэрэнь 9746492 түхэриг болоо юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй хабарай тарилгын эхилхэһээ бүри урда управлениин бүхы ажахынууд таряалангай талмайн хубаарилгые дахин шэнээр зохёон табижа, бага ургасатай хара таряа, зелёнко гэхэ мэтэ ургамалнуудай талмайе эрид хороогоо.

Байгша ондо хабарынь хожом болотор хагсуу хүйтэн байбашье һаань, управлениин колхоз, совхозуудай ажалшад эмхитэй һайнаар хүдэлөөд, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудые агротехническэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар тарижа дүүргээ. Энээнэй ашаар, мүн ургасын хойноһоо һайнаар харууһалһанай ашаар таряалан дээрэ һайн ургаса гараад, эдеэшэжэ байна.

Ургаса хуряалгын эхилтэр багахан саг үлөө. Тиимэһээ мүнөө управлениин колхоз, совхоз бүхэндэ, комплексно болон таряан ажалай бригадануудта бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Илангаяа механизаторнуудай эршэмтэй шангаар хүдэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, управлениин колхоз, совхозуудай партийна организацинууд соёл сурталай хүдэлмэриие улам һайжаруулха, түрүү дүй дүршэл эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ, колхознигууд болон совхозой хүдэлмэришэдые ажалай эрхим жээшээгээр хүмүүжүүлхэ, мүн хүдөөгэй ажалшадай дунда коммунис ажалай хүдэлөөе улам һайнаар дэлгэрүүлхэ тушаа горитой хүдэлмэри хэжэ байна. Мүнөө үеын бүхы ниитэ-политическэ болон ойлгууламжын хүдэлмэриие, ургаса хуряалгые эрхимээр үнгэргэхэ, тэрээндэ һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэ зорюулнабди. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые гүрэндэ худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэл дэлгэрэнхэй.

Орооһо таряан—арад зоноймнай үнэтэ баялиг байһаниие управлениин колхоз, совхозуудай ажалшад һайса ойлгоно. Һаяшаг «Эрдэм» совхозой эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд урид абаһан социалис уялгаяа дахин хаража үзөөд, Эхэ оронойнгоо амбаарта 60 мянган центнер таряа гэхэ гү, али жэлэй эхиндэ хараалагдаһанһаа 15 мянган центнерээр ехэ таряа оруулхаар шиидээ. Тэдэнэй һайн һайхан үүсхэл эдэбхиие управлениин бүхы колхознигууд болон совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һайшаан дэмжээ.

1963 ондо орооһо таряа ехээр худалдаха тухай Краснодарска хизаарай хүдөөгэй ажалшадай гайхамшагта үүсхэлые зүбшэн хэлсээд, управлениин колхоз, совхозууд байгша ондо гүрэндөө 2,5 миллион пүүд гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 956700 пүүд таряа ехээр худалдахаар шиидэбэ. Тиихэдэ гүрэндэ 2400000 пүүд шэниисэ тушаагдаха.

Совхозууд хэды шэнээн таряа гүрэндэ худалдахаб гэбэл: «Эрдэм»—60 мянган центнер, Охин-Булагай—45, Бэшүүрэй—40, Суулгын—40, Дзержинскиин нэрэмжэтэ—22, колхозууд: «Заганский»—30, Ленинэй нэрэмжэтэ—25, «Коммунизм»—25, Ждановай нэрэмжэтэ—18, «Забайкалец»—16, «Рассвет»—15, «Знамя Ленина»—15, Калининай нэрэмжэтэ—14, «Победа»—12, XXI партсъездын нэрэмжэтэ—11, «Путь Ленина»—6, Логовскиин нэрэмжэтэ—6 мянган центнер таряа худалдаха зорилготой.

Тэрээнтэй хамта байгша ондо адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса хуряажа, саашадаа орооһо таряа улам ехээр абадаг болоод, хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие эрид хүгжөөхэ тушаа ехэхэн анхарал хандуулнабди. Управлениин колхоз, совхозууд өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ эрхим шанартай үрэһэ хааха, намарай эртын паар ехээр хахалжа, жэгдэлхэ байна.

Байгша ондо колхоз, совхозууднай бүхыдөө 265,8 тонно гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 19,1 тонно силос дараха, тэрэ тоодо 7500 тонно гэхэ гү, али гахай бүридэ 2 тонно хүртэхөөр холимол һайн шанартай силос бэлэдхэгдэхэ. Адууһа малаа бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангажа, харууһыень улам һайжаруулан, һү, мяха, нооһо, үндэгэ болон бусад продукци абаха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа заабол дүүргэхэбди.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин партийна организаци, хүдөөгэй ажалшад партиингаа ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолые айхабтар ехэ эдэбхи хэшээлтэйгээр угтажа, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һайжаруулхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Абаһан уялгые дүүргэхын тула бүхы шухала хэмжээн абтана. Энэмнай коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай тэмсэлдэ манай хубита болохол.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай бүхы коллективүүдэй даалгабаряар гараа табигшад:

Ц. Цыбиков—Мухар-Шэбэрэй хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой секретарь; **Н. Хороших**—Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальник; **В. Эпов**—Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин комсомолой комитедэй секретарь; **Ц-Д. Доржиев**—«Эрдэм» совхозой директор; **П. Брылев**—парткомой секретарь; **Д. Плюснин**—Охин-Булагай совхозой директор; **М. Ефимов**—парткомой секретарь; **И. Козлов**—Бэшүүрэй совхозой директор; **Д. Гомбоев**—парткомой секретарь; **Л. Цыренов**—Суулгын совхозой директор; **И. Крупенников**—парткомой секретарь; **М. Иванов**—Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор; **И. Хлызов**—парткомой секретарь; **Г. Конев**—«Заганский» колхозой түрүүлэгшэ; **Л. Максимов**—парткомой секретарь; **Е. Иванов**—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **А. Бекешев**—парткомой секретарь; **Н. Тютрин**—«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ; **Н. Ревенский**—парторганизациин секретарь; **Н-Ж. Юмсунов**—Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **А. Кузнецов**—парткомой секретарь; **А. Братеньков**—«Забайкалец» колхозой түрүүлэгшэ; **Б-М. Цыренов**—парткомой секретарь; **Ц-Д. Семенов**—«Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ; **Л. Леонов**—парткомой секретарь; **Е. Утенков**—«Рассвет» колхозой түрүүлэгшэ; **Т. Афанасьев**—парткомой секретарь; **Ч. Мытыпов**—Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **О. Бадмажапов**—парткомой секретарь; **И. Фалилеев**—«Победа» колхозой түрүүлэгшэ; **В. Смирнов**—парткомой секретарь; **П. Афанасьев**—XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **Г. Луговской**—парткомой секретарь; **А. Поплевин**—Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **С. Соковиков** — парторганизациин I секретарь; **Г. Иванов** — «Путь Ленина» колхозой түрүүлэгшэ; **П. Варфоломеев**—парторганизациин секретарь.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ

аюулhaa арадуудые зайсуулха гээшэ коммунистнуудай, хамагай түрүүндэ, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд байhан коммунистнуудай уялга болоно. Радиоактивна агаараар хүнүүдэй амилха ябадалда хүргэхөөр политикые hайшаадаг, ядерна буу зэбсэг жэгшүүритэй яаралтайгаар бүтээхэ, империалис лагериин эгээн лэ харата муухай этэгээдүүдые, тэрэ тоодо Баруун Германиин үhөө мэсэгээ абахые эрмэлзэгшэдые ядерна зэбсэгтэй болгохо түсэбүүдые hайшаадаг арадтай нэгэшье орон дэлхэй дээрэ олдохогүй гэжэ Советскэ правительство этигэнэ. Иимэ арад байхагүйл!

Ядерна дайнда эсэргүү арадуудай тэмсэлэй хажуу талада байдаг, буу зэбсэг хуряахаар бэлэн бэшэ, тэрэниие бэелүүлхые хүсэдэггүй байhанаа буу зэбсэг хуряаха эгээн лэ шухала хэмжээнүүдые абахые оролдонобди гэhэн гоё гоё үгэнүүдээр далдалдаг лэ хүнүүд ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорые буруушааажа шадаха байна. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэлые хажуу талаhaa ажаглан хаража байдаг, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй болото амжалтануудые сэгнэдэггүй хүнүүд лэ энэ договорые буруушаажа шадаха байна. Иимэ тэмсэл хэгшэдтэ агуухэ энэ зорилгоёо бэелүүлхэ замдахи алхам бүхэниинь шухала юм. Ядерна зэбсэг хүсэдөөр хорихо хэрэгые «дам дамаа» бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд өөhэдөө мэдэрхэ баатай болоно. Зүгөөр нимээр хандаха шухала, мүнөөнэй эрхэ байдалда өндоогоор хандаха аргагүй гэжэ мэдэрэгдэдэг бэшэ гэhээнь Советскэ Союз асуудалые бүхыдэнь нэгэн доро шиидхэжэ шадаагүй гэжэ тэрэниие зэмэлhэнэй хэрэг байна гээшэ гү?

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд үгэ булялдалгаар дашуураад, энэ ушарта бодолтойшье байhанаймнай хэрэггүй гэжэ тоолоно гээшэ ха. Ядерна зэбсэг хүсэдөөр хорихо, усадхаха ябадал хараалаагүй дээрэhээ ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договор арадуудта оройдоошье туhатай бэшэ гэжэ нэгэ талаhaa КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соо баталан хэлэгдэнэ. Нүгөө талаhaa ядерна туршалгануудые газар доро хэлгые хорёогүй дээрэhээ договор таарууугүй гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэhэн байха юм. Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха гээшэ туhатай, иимэ юумэ хэхэ тухай арадууд эрилтэ хэнэ гэжэ Хитадай правительство үнэндөө мэдэрhэн болоно бшуу. Зүгөөр тус договорые буруушааhан үндэhэгүй бодомжонууд хэдэхэн мүрнүүдэйнь hүүлээр КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соо удаа дараалуулан дурдагдана. Жэшээлхэдэ, ядерна зэбсэг усадхаха асуудалые хүсэдөөр шиидхээгүй дээрэhээ ядерна зэбсэг туршалгануудые хорихо тухай договор хадаа «мэхэ» болоно гэжэ хэлэгдэнэ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договор газар доро туршалга хэхые хорилсоhоншье байха болоо hаа, буу зэбсэг хуряаха, тэрэниие бэелүүлхэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо талаар алхам хэhэн зарим зэргын лэ хэмжээн болохо байна бшуу. Зүгөөр иимэ хэмжээн буу зэбсэг хуряаха шухала зорилго шиидхэлгые хүнгэдхэнэ гү, али бэрхэтэй болгоно гү гэжэ асуухаар? Империалис гүрэнүүдэй лагерьта байдаг эб найрамдалай эгээн лэ хорото дайсадhaa бэшэ бүхы хүнүүд ядерна туршалгануудые болюулха тухай үгэеэ ойлголсолго буу зэбсэг хуряаха хэрэг улам урагшатайгаар шиидхэхэ эгээн лэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгоно гэжэ мэдэрнэ. Капиталай оронуудтахи коммунистнууд, социалис оронуудта хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг коммунис партинууд энэ асуудалда hайшаалтайгаар харюусана гэбэл: ядерна туршалгануудые хорихо тухай договор баталалга буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэлые хүнгэдхэжэ үгэнэ. Теэд КНР-эй правительство тад ондоогоор хэлэдэг байна бшуу. Бүхы дэлхэй дээрэхинэй эндүүрхэдэнь имагтал КНР-эй правительство гансаараа үнэн зүбөөр ойлгоно гэhэнниүү болоно бшуу.

Үнэндөө хэн арадуудые мэхэлнэб? Түрүүнэй болото үрэдүн түйлаад, энэ амжалтаяа саашадань арьбадхахые, империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэл шангадхахые, бусад шухала асуудалнуудые шиидхэхын түлөө тэмсэхые уряалагша гү, али эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй хүсэлэл оролдолгые, тэдэнэй амжалтануудые тоодоггүй, тиигэжэ арадуудые худхуулан хүймүүлдэг, дайн байлдаа зайсуулха шалабаридаа этигэхэгүй бодол тэдэнтэ түрүүлэгшэд гү.

КНР-эй правительствын эдэ бүхы бодомжо найдалгүй, сэдьхэлээ хухарhан ябадалтай холбоотой байна. Тэрэнэй утхыень: «поён болоогүй hаа, нохой болоош» гэhэн манайда урдань хэрэглэгдэдэг хонон үгэтэй жэшэжэ болохо байна. Иимэ бодол түүхын хүгжэлтэhөө уламжалан доройтожо, тогтохоёо болиhон этэгээдүүдтэ ойлгосотой байжа магад даа. Зүгөөр социалис общество байгуулжа байhан ороной правительствын иимэ хараа бодол баримталжа оройhые ойлгохын аргагүй байна.

Иимэ уруу дуруу бодол хэниие зоригжуулжа шадаха байнаб? Термоядерна дайнай оёоргүй гүнзэгы хара нүхэн тээшэ дүтэлжэ байhаараа бэшэ, харин дайнай хүсэнүүдэй ама татажа, болото эб найрамдал болон дэбжэлтэ хангажа шадаха арга боломжотой байhандаа гүнзэгы ехээр этигэдэг дээрэhээ хүнүүд зоригжон хүсэ ородог.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договор баталхада «Америкын империализм сэрэгэй талаар булюу байдалтай болохо», тиихэдэ эб найрамдалда дуратай оронууд, тэрэ тоодо Хитад «өөрыгөө хамгаалха шадабаряа бэхижүүлхэ арга боломжоёо» хаhагдаха гэhэнниүүгээр КНР-эй правительство баталан хэлэнэ.

Гайхалтай hанамжа болонол даа! Советскэ Союз мүнөө дэлхэй дээрэ эгээн лэ хүсэтэ түгэлдэр ядерна зэбсэгтэй, ямаршье газарта тэрэниие эльгээжэ шадахаар эгээн лэ эрхим онцо түхеэрэлгэтэй гэжэ манай дайсадшье мэдэрнэ байха юм. Энэ хүсэн түгэс ракетно-ядерна халхабша Советскэ Союзай, мүн бүхы социалис оронуудай, тэрэ тоодо КНР-эй аюулгүй байдалые хангана, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түшэг тулгуури боложо үгэнэ.

Туршалгануудые хорихо тухай договор батаlhaнhaa уламжалан, мүнөөнэй хүсэнүүдэй тэнсүүри хубилха гү? Үгы, хубилхагүй. Хэрбээ маанадые тэгшэ бэшэ байдалда оруулха, нүгөө талын булюу хүсэтэй болохо тиимэ договорые Советскэ правительство хэзээдэшье баталхагүй байна бшуу. Элэ бүгэдые тодоруулхын тулада тусхай баримтануудые дурдаhанай хэрэг үгыл даа.

Эсэстэнь, энэ договор хэндэ үлүү ехэ туhатай байхаб гэhэн асуудал табиха болоо haa, хүсэнүүдэй тэнсүүри хэр зэргээр хубилхаб, хэрбээ хубилаа hаа али талата туhатай байхаб гэhэн асуудал хадаа ядерна туршалганууд тухай хэлэгдэжэ байhан туладань социалис оронуудай хани нэгэдэлтэй хамта ядерна зэбсэгтэй болоhон гүрэн — Советскэ Союзда ойлгосотой байха ёhотой. Советскэ правительствын түлөө, Советскэ Союзай түлөө энэ асуудалаар тобшолол хэхэдээ, КНР-эй правительство өөртөө үнгэрмэ ехэ үүргэ даажа абана бэшэ аал?

Социалис лагериин өөрыгөө хамгаалха шадабари тухай оролдолго гаргадаг дээрэhээ КНР-эй правительство иимэ мэдүүлгэ хээ бэшэл даа. Энээнэйнь саана ямар эрмэлзэлгэ талдалагданаб гэхэдэ, социалис лагериин болон эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй хараа бодолые хэрэгсэхэгүйгөөр, эгээн лэ hанаралтай ехэтэй ядерна зэбсэгые үгы хэхэ гү, али бүхы дэлхэй дээрэ тэрэнэй hаалгүйгөөр тэлэгэрхэ зам нээжэ үгэхэ гү гэhэн асуудалда тусхай политика баримталха эрмэлзэлгэ гаргагдана.

Ядерна зэбсэг туршалгануудые хорихо тухай договорто гар табихаhaа арсахадаа, энэ договор баталхые буруушаадаг империалис бүлэг догорхи хүнүүдтэй холбоотоноболи гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхэ ёhотой байгаал даа. Иимэ хараа бодол Европынншье гү, али Америкыншье, Азиншье гү, али Африкыншье арадуудай, бага гү, али томошье гүрэнүүдэй арадуудай аша туhада тааралдаха гэжэ Советскэ правительствые хэншье этигүүлжэ шадахагүй.

Эб найрамдал бэхижүүлхые, буу зэбсэг хуряахые буруушааhан хараа бодол мүнөө үедэ баримталха гээшэ хүнэлтэй бэшэ гэжэ КНР-эй правительство өөрөө ойлгоно ёhотой даа. Тиимэhээ энэ правительство хадаа ядерна зэбсэг хуряаха асуудалаар Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай баримталдагhaa ондоо бүри таарамжатай hайн «өөрымнай» ямаршьеб программа бии гэжэ харуулхые мэдүүлгэ соогоо оролдоно.

Нэгэдэхеэр, КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соогоо найруулагдаhан энэ «программа» соо шэнэ юумэ байхагүй. Тэрээн соонь дурдагдаhан бүхы дурадхалнууд Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай зүгhөө урдань оруулагдаhан байха юм. КНР-эй правительство эдэ дурадхалнуудые имагтал дабтаhан байна. Ядерна зэбсэг хүсэдөөр усадхаха ябадал хараалалсан, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха талаар өөhэдынгөө дурадхаhан программые бэелүүлхын түлөө бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдтэй хамта Советскэ Союз, бусад социалис гүрэнүүд эдэбхитэйгээр тэмсэдэг байгаа, тэмсэhээршье гэжэ мэдээжэ.

Хоёрдохёор, КНР-эй правительствын мэдүүлгын удха ямар бэ гэхэдэ, урда тээнь үни хада оруулагдаhан дурадхалнуудые тоолоhон программа тухай хэлэгдэнэгүй. Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табихаhaа КНР-эй правительствын арсаhанай халхабша болгохын тулада энэ программа тус ушарта хэрэглэгдэнэ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договор тушаа дурагүйгөөр хандаhан ябадалаа үнэмшэтэйгөөр тодоруулхаар нэгэншье баримта Хитадай правительствада байхагүй. Хэрбээ, имагтал эб найрамдалай, социализмын аша туhые, арадуудай аша туhые харан, өөрынгөө политикые бэелүүлдэг правительствада иимэ баримталга оройдоошье байжа шадахагүй.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө Советскэ Союз бусад социалис оронуудтай хамта hуларшагүй тэмсэл хэдэг байгаа, мүнөөншье хэнээр. Урдань КНР-эй энэ зэргэдэ жагсан ябалсажа, буу зэбсэг хуряахын түлөө, арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ өөрынгөө туhа нэмэри оруулалсадаг байhанда Советскэ правительство хододоо баясадаг байгаа.

КНР-эй правительствын мэдүүлгые үзэгдөө дуулдаагүй, гүнзэгы ехээр шаналхаар ябадал болоно гэжэ Советскэ Союз, бусад социалис оронууд тоолоно. Дэлхэйн бүхы арадуудай шухала аша туhада хамаатай асуудалаар таарууугүй алхам социалис оронуудай нэгэнэй правительствын хэhые эб найрамдалай, социализмын бүхы ханинар шаналангүй гаража шадахагүй байна. Энэ алхам хадаа уласхоорондын оршондо социалис гүрэнүүдэй баримталдаг юрэнхы шэглэл лэ огто тааралданагүй, гадаадынгаа политикын талаар эдэ гүрэнүүдэй баримталдаг гол шухала ёhонуудта огто тааралданагүй. Эдэ гол ёhонуудай доро 1957 ондо, мүн 1960 ондо КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд гараа табиhан байха юм. Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ политикада КНР-эй правительствын хараа бодол огто тааралданагүй. Иигэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд социалис хани нэгэдэлдэ, дэлхэйн бүхы коммунис хүдэлөөндэ, Европын, Азиин, Африкын, Америкын эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудта өөhэдыгөө элитээр зүрюулэн табина гээшэ.

Иимэ замда ороходоо социалис лагериин нэгэдэлдэ сэхэ хохидол ушаруулнабди, империализмтай нэгэдэмэл фронтоор тэмсэлгые hуларуулнабди гэжэ Хитадай правительство ойлгонгүй байжа шадахагүй байна бшуу. Иимэ ябуулга эб найрамдалай дайсадые имагтал баясуулжа шадаха байна. Эдэнэр социалис оронуудые эмхигүй болгохо, социалис хани нэгэдэлэй арадуудай агуухэ нэгэдэлые hуларуулха, дэлхэйн социалис системые доторhоонь hүйдхэхэ гэhэн гол зорилго табидаг.

Манай оронцо, Советскэ Союзай политикада Хитадай правительствын мэдүүлгэ соо халдалга хэгдэhэн байна. Энэ хадаа сүртал бодолой талаар арсалдаае уласхоорондын харилсаануудта Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй шэлжүүлэн дэлгэрүүлhые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ гэжэ ойлгожо ядахаар бэшэ. Советскэ правительство атомна туршалгануудые хорихо тухай договор баталхадаа «совет арадай аша туhада урбаа, социалис лагериин оронуудай, тэрэ тоодо Хитадай арадуудай аша туhада урбаа, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудай аша туhада урбаа» гэhэн үбайгүй баталамжануудай энэ документ соо хэлэгдэhые ондоогоор тайлбарилха аргагүй байна.

Политическэ харюусалгагүй ябадалай гү, али өөhэдэйнь hанал бодолой ажабайдал дээрэ буруутаhан хүнүүдэй хороо бусалhан ябадалай алинайнь эндэ ехэ байhан тушаа хэлэхэнь бэрхэтэй байна.

Совет арадай зүгhөө, тэрэнэй түлөө хэлэхысэнь КНР-эй правительствые хэн түлөөлөөб? Бусад социалис оронуудай түлөө хэлэхысэнь хэн тэрэниие гүйгааб? Аха дүү социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудай ёhо гуримнаа байгагай, гүрэнүүдэй уласхоорондын холбоо барисаанай юрын гол ёhонуудые хэрэгсээнгүйгөөр совет арадые Советскэ правительствада зүрюугээр табиха hэдэлгэ өөрынгөө мэдүүлгэ соо гаргаа хадаа мэдүүлгын автөрнууд бэээ барижа шадахаа болиhон байна гээшэ ха. Советскэ правительствые болон алдарта Коммунис партиие тойрон эмхидэhэн совет арадай бата жагсаалда дайруулан интервенциин үедэ, хожомынь, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ шүдөө түүрэhэн империалистнуудшье иимэ hэдэлгэнүүдhээ үрэ гарадаггүй байhые үни хада ойлгоhон байха юм. Энэ хадаа манай орондохи совет засагай түлөө, Коммунис партиин болон түрэл Советскэ правительствын политикын түлөө ами бэеэ гамнангүйгөөр тэмсэhэн ябадал байгаа бшуу. Мүнөө коммунизм байгуулха хэрэгтэ совет арад ажалай гайхамшагта габьяа гаргахадаа, өөрынгөө правительствын амгалан ёhоной политикые hайшаана, Советскэ Союзай Коммунис партида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ хизаарлашагүйгөөр этигэдэг, тэдэнние дэмжэдэг байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ гээшэ.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хэнэй замаар ябахые hанаашална гээшэб? Совет гүрэнэй бүрин эрхые хүндэлhэн бишыханшье зүйл микроскопооршье хараа hаа, КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соо олдохогүй. Теэд уласхоорондын харилсаануудые, тэрэ тоодо социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудые тогтоохоодоо бэе бэеынгээ бүрин эрхые хүндэлхэ, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэhэн гол ёhонуудые коммунистнууд, социалис оронууд соносхоhоо гадна, тэдэниие шууд сэхээр хамгаалха ёhотой байгаа бшуу. Бүрин эрхыень хүндэлхэ гол ёhонуудые хэрэгсээнгүйгөөр аха дүү оронуудые, аха дүү арадуудые социалис гүрэнэй правительствын доромжолон дайража байхадань арадуудай бүрин эрхые тоодоггүй империалис политикада гүрэнүүдэй бүрин эрхэ тухай асуудалаар юу зүрюугээр табижа болохо гээшэб.

Имагтал хүн түрэлтэнэй hанаа сэдьхэл зобоожо байhан юумэнүүдhээ, ажалша хүнүүдэй оролдого болон найдабариhaa өөhэдыгөө хуушанай ойлгомжонуудаар халхалжархиhан хүнүүд лэ манай планетэ дээрэ боложо байhан угаа ехэ хубилалтануудые обёорongүй гаража гү, али ойлгоогүй хэбэртэй янза гаргажа шадаха, мүнөө дэлхэйн термоядерна дайе hүжэрөөлгэнгүй байлгаха шадалтай арадуудай ухаан бодол болон дура хүсэлдэ этигэнгүй байжа шадаха.

Советскэ Союзай хараа бодол дотор ямаршьеб хоорондоо тааралдадаггүй зүйл бэдэрэн олохо hэдэлгэ КНР-эй правительство гаргана. Зүгөөр эшэ таталгануудые зорюута оло олоор хэрэглэхэдээ, гоё үгэнүүдые хэлэхэдээ Хитадай правительство ажабайдалай нэгэ газартаа тогтошоод байдаггүй юрын үнэн ушар тухай мартана. Наука, техникэ хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Бүри үсэглэлдэр таарамжагүй байhан юумые, мүнөөдэр хэрэглэхэдэ туhатай, тон ехэ туhатай байжашье шадахал.

Агаарта, замбуулинай дайдада, уhан доро ядерна туршалгануудые хорихо тухай хэрэг эгээн лэ иимээр табигдана. Энээн тухай ядерна зэбсэгтэй болоhон аад, тэрэнэй туршалгануудые хэжэ байгаад гү, али энээн тухай литература дээрэhээ мэдэжэ абагшадай алинайнь эгээн лэ зүбөөр бодомжолжо шадаха байhан тухай ямар нэгэн зэргээр hэжэглэхэ аргагүй гээшэ ха. Энээн тушаа хоёр hанамжа байжа шадахагүй.

Зохихо асуудалнуудые, тэрэ тоодо, буу зэбсэг хуряаха асуудалые хаража үзэхын тулада правительствые толгойлогшонорой хабаадалгатай уласхоорондын зүблөө зарлаха гэhэн КНР-эй правительствын дурадхалнууд тухай хэлэхэ болоо hаа, Советскэ правительство энээниие буруушааажа шадахагүй, юуб гэхэдэ энэ хадаа өөрынь оруулhан дурадхал болоно бшуу. Энэ хадаа Советскэ правительствын оло дахин оруулhан дурадхалнуудай нэгэниинь болоно бшуу. Иимэ дурадхал оруулхадаа бидэнэр Хитадай Арадай Республикын түлөө ямар нэгэн уялга тэрэнэй правительствahaa ондоо хэнэйшье абажа шадахагүй байhые хараадаа абаhан, энээн тухай мэдүүлhэн байгаабди, тиимэ болохолоороо, Хитадай уялганууд тухай асуудал имагтал КНР-эй правительствын хабаадалгатайгаар хаража үзэгдэжэ шадаха байна. Энэ хараа болодые Советскэ правительство мүнөөшье шууд баримтална.

Энээнтэй дашара[…] иимэ асуудал табигда[…] зэбсэг хуряаха асу[…] дые, уласхоорондын б[…] дэн асуудалнуудые […] үзэхын тулада уласхо[…] зүблөө зарлаха тухай […] хал оруулхань, тэрэни[…] шьеб шэнэ дурадхал г[…] лохонь КНР-эй прав[…] вада яахадаа эгээл м[…] рэгтэй болооб? hаhал […] зэбсэг туршалгануудые […] хо тухай договорто г[…] хаhaa арсаhанаа дал[…] тулада хэрэгтэй болоh[…] на.

Дайнай аюул hулар[…] түлөө тэмсэлдэ амжа[…] дай лаб туйлагдаhые […] дай харahaap байтар м[…] ха, Советскэ Союзай г[…] ёhоной гадаадын пол[…] хардаха hэдэлгэ Хита[…] тэлбэрилэгшэд гаргаа[…] дээ өөрынгөө политика[…] хоорондын оршон ба[…] бүри шахардуу болгох[…] на зэбсэгүүдые саашa[…] ри яаралтайгаар бүтэ[…] дэниие бүри ехэ дала[…] гаар улам дэлгэрүүлх[…] далда хүргэжэ байhана[…] нэр бүхы дэлхэйн үм[…] руулаа. Иимэ хараа бо[…] даа дэлхэйн термоядер[…] hүжэрөөхые хүсэгшэдт[…] хоорондын арсалдаата[…] далнуудые хэлсээ хэжэ[…] хэлгые буруушаагшад[…] дөө туhалhан ябадал […] байна. Социалис ор[…] арадуудай, эб найра[…] дуратай бүхы гүрэнүү[…] найрамдалай болон […] тын хэрэгые үнэтэйдэ[…] дог бүхы хүнүүдэй зүг[…] хараа бодолои эрид ш[…] руушаагдангүй байжа […] хагүй байhаниинь, буру[…] дажа байhаниинь со[…]

Совет гүрэнэй гадаа[…] литика тушаа КНР-эй […] тельствын мэдүүлгэ соо[…] hэн хардалга гүрдэлгые […] совет арадай дура х[…] мэдүүлэн Советскэ прав[…] ство буруушаана. Агуу[…] нинэй хараалан тодорхо[…] манай партиин XX болон[…] съезднүүдэй шиидхэбэр[…] соо, КПСС-эй Програм[…] саашадаа хүгжөөгдэлэн[…] арадай, уласхоорондын[…] мунис хүдэлөөнэй зүгhөө […] hаналтайгаар hайшаа[…] Советскэ Союзай гадаа[…] литическэ хараа шэ[…] ямаршье таад гээд х[…] нүүд болон дайлалтану[…] билгажа шадахагүй. Э[…] раа шэглэлые хүтэлбэр[…] гон Советскэ Союз хада[…] дуудай хоорондын эб н[…] далай болон хани барн[…] политикые саашадаа ш[…] хээр бэелүүлхэ, буу зэб[…] гэдэ ниитээрээ, хүсэдө[…] ряахын түлөө, уласхоор[…] асуудалнуудые, тэрэ тоо[…] ропын аюулгүй байдал[…] маатай асуудалнуудые […] лан ёhoop шиидхэхын […] энхэ тайбанаар зэргэ […] байха ленинскэ гол ёho[…] илан мандахын түлөө т[…] байна.

Хэрбээ термоядерна […] аюулые зайсуулхын түл[…] хэ тайбанаар зэргэ орш[…] хын түлөө, бүхы ара[…] эрхэ сүлөөгэй, ажаба[…] өөhэдынгөө hанаашаар […] байгуулха тэдэнэй эрх[…] лөө тэмсэдэг социалис […] нүүдэй нягта жагсаалд[…] дай Арадай Республик[…] даадын политикын үндэ[…] байгаа hаань, тэрэниие […] ветскэ правительствын […] зүрхэнhөө hайшааха […] ниинь сохомтой. Уласх[…] дын коммунис hанал н[…] гын аша туhа, социали[…] лон коммунизмын аша […] эб найрамдалай аша […] иимэ эрилтэ табина.

ПАРТИИН ТАБИhАН ЗОРИЛГЫЕ ХҮН БҮХЭНДЭ ОЙЛГУУЛХА

Галуута Нуурай промышленно-үйлэдбэрин зонын парткомой пленумhээ

Ардасаанай леспромхозой модо бэлэдхэгшэд байгша оной эхилhэнhээ хойшо түсэб даабаряа дүүргэдэггүй байhан юм. Юун дээрэhээ иимэ байдал тохёолдооб гэжэ Галуута Нуурай партком hонирхоhон байгаа. Шалгажа үзэхэдэнь, эндэ үйлэдбэри муугаар эмхидхэгдэнхэй, леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон hулаар ябуулагдана гэжэ элирүүлэгдэhэн байна. Леспромхозой директор Кубышин, партийна организациин секретарь Алсанов, главна инженер Арсентьев гэгшэд түсэбэй дүүргэлтын түлөө оролдонобди гэhэн шалтаг барижа, коллективэйнгээ дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха тушаа hаналаа табидаггүй байба.

Энэ жэшээ Галуута Нуурай промышленна үйлэдбэриин зонын парткомой hаяхан боложо үнгэрhэн пленум дээрэ шүүмжэлэгдэбэ. Тус пленум КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд, соёл сурталай хүдэлмэри hайжаруулха тушаа зонын партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсээ гээшэ.

Элидхэлшэ парткомой секретариин орлогшо нүхэр **Чебунин** Ардасаанай леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдые шүүмжэлхэ зуураа, хүтэлбэрилэгшэдэй хүн зоноhоо холодохо, тэдээнтэй холбоо барисаагүй байха ушар тон буруу гэжэ тэмдэглэбэ.

Ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлгэдэ хүтэлбэрилэгшэд ямараар хабаадалсанаб, ямар хубитаяа оруулнаб — энээгээрнь тэдэнэй ажал ябуулгыень, хүдэлмэриинь сэгнэхэ ёhотой гэжэ элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглээ.

Энээн тушаа Хяагтын хилээмэнэй заводой директор нүхэр В. В. Петропулов hайн жэшээ харуулна. Нүхэр Петропулов завод дээрээ эмхидхэгдэhэн тодорхой экономико шудалха кружок хүтэлбэрилнэ. Ажалай баян дүй дүршэлтэй, бэрхэ пропагандист туладаа тэрэ кружогойнгоо хэшээлые hонирхолтойгоор, гүнзэгы удхатайгаар үнгэргэдэг байна.

hурагшадынь али нэгэн асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ойлгоhон мэдэhэнээ үйлэдбэридөө хэрэглэхэ гэжэ оролдодог, өөhэдынгөө мэргэжэл, ажалаар омогорходог болонхой. hаяхан хүдэлмэришэд Величко, Плеханова, Чернова, Корытова болон бусадай дурадхалаар үйлэдбэриин технологи бага зэргэ хубилагдаа hэн. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ 2 дахин дээшэлжэ, олохон хүдэлмэришэдые сүлөөлжэ, ондоо ажалда эльгээхэ аргатай болоо.

Олоной дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар Хяагтын хилээмэнэй заводой, Галуута Нуурай ТЭЦ-эй, Галуута Нуурай шахтоуправлениин 2/5 шахтын партийна организацинууд шэнэ онол аргануудые хэрэглэжэ, баян дүй дүршэлтэй боложо байна гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

— Ажал дээрэ, ажалда дуратайгаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ тушаа манай шахтын партийна организаци hайн жэшээ харуулна, — гээд 2/5 шахтын горно мастер **Юрий Орешников** үгэеэ эхилбэ. — Коммунист Алексей Иванович Кормиличевай хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи участогайхид горнягуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө мүрысөө үүсхэhэн байна. Энэ участогайхид эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ туhалалсан ажалладаг, коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэжэ байна. М. А. Шакирзановай бригадынхид ЛГД-2 маркын нүүрhэнэй комбайнаар hарын туршада 13485 тонно нүүрhэ малтажа (түсэбынь 12000 тонно), шахтоуправлени соогоо эгээл ехэ бүтээсэ туйлаба.

Гэхэтэй хамта хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бии байhан дутуу дундануд, алдуу эндүүнүүд пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ.

— hайхан сэдьхэлтэй, hайн зоной дунда хүдэлхэдэ баяр баясхалан түрэдэг, hонирхолтойншье байдаг, — гэжэ Хяагтын ээрэлгын трикотажна фабрикын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Полонова** хэлэнэ.— Теэд манай дунда ажалдаа голодоhо гаргадаг, хүдэлмэриhөө гээгдэдэг, нэгэ газар удаан хүдэлдэггүй, хүнгэн олзо бэдэрээд зайгуултажа ябадаг зарим хүнүүд ушардаг гээшэ. Тэдээнтэй эрид шангаар тэмсэхэ, тэдэнэрэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hонирхолтойгоор ябуулха хэрэгтэй.

Ц. Балданов.

Грециин национальна герой Манолис Глезос Москвада ерээ. Зураг дээрэ: Никсон хүбү[…] Манолис Глезос Улаан Талмай дээрэ байна.

ТАСС-ай фотохро[…]

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной августын 6.

...они үсхэбэрилгэдэ иигэжэ хандажа болохо гү?

...нигэз хонин һүрэгые үсхэхэ, ашаг шэмыень ...эшэлүүлхэ гэһэн шухахала зорилго имагтал ...нидые эртэ түрүүлхээр ...венна аргаар үрэжүүл... дулдыдадаг байһаниие ...дой олон жэлэй дүй элирүүлээ. Энээниие арсахагүй.

...э тула мүнөө манай Хо... үйлэдбэриин управле... олхоз, совхозууд хони... кусственна аргаар бү... богонихон саг соо үрэ... үрдихэ зэргэтэй. Энэ ...өелүүлхын тулада ни... э бэлэдхэл хэрэгтэй ха. Сэхынь хэлэхэдэ, Хо... олхоз болон совхозууд 150—160 мянган хони ...лжэ гараха байна. Энэмнай тиимэ юрын ...эшэ.

...дые искусственна ар... рэжүүлжэ, һайн үрэ дүн ...аг ажахынууд энэ шу... ампанида үнинэй бэл... оронхой, түрүүшынгээ ...е үрэжүүлжэ эхилэн... йна. Энэмнай ажахын ...рилэгшэдэй, мэргэжэл... олон хонишодой хонин ... хүгжөөхын хойноһоо ...л оролдолгоёо гаргажа ...нь гэршэлжэ үгэнэ.

...алаар Чисаанын совхоз ... харуулна. Нёдондо хонидоо һайнаар, эмхи гуримтайгаар үрэжүүлһэнэй ашаар хонидынь нэгэ жэгдэ январь—март соо сүм шахуу хурьгалжа ходорһон байна. Мүнөө дүн гаргаад байхада энэ ажахы 100 эхэ хонин бүриһөө 72 хурьга түлжүүлэнхэй, эртынь хурьгад түлгын тухай болонхой бэлшэжэ ябадаг юм. Управлениин алишье ажахы иимэ һайн үрэ дүн туйлажа шадаагүй байха.

Ерэхэ жэлдэ мүнөө туйлаһан амжалтаяа үшөө дээшэлүүлхэ зорилготойгоор үрэжүүлэгдэхэ эхэ хонидойнгоо нооһо нэн түрүүлэн хайшалжа абаад, тэрэ дарыдань алибаа үбшэн хамшагһаа һэргылхын түлөө бүгэдыень угаажа, һайн бэлшээридэ гаргаһан байна. Тэрэшэлэн хурьгадынь саг соонь таһалжа, ондоо хонишодто даалгажа үгэһэн юм. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулга хадаа хонидой шадал шэнээгээ һайжаруулха, таргалха ябадалдань хэнэйшье мэдэһээр ехэ һайн нүлөө үзүүлһэн шуу.

Гадна эндэхид үрэжүүлгын пунктнуудые хаһа саг соонь бэлдэжэ, һайнаар түхеэрһэн жэшээтэй. Эгээ мүнөө энэ совхоздо үрэжүүлгын 18 пункт хүдэлжэ захалаа. Үрэжүүлгын хүдэлмэри илангаяа 5-дахи фермэ дээрэ эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Эндэ 8 пункт хүдэлнэ. Хүдөө ажахыдахи гол шухала хэрэгые управлени (эрхилэгшэнь нүхэр Д. П. Дарижапов) ехэ анхаралтайгаар хүтэлбэрилнэ, үдэр бүриин хиналта доро абанхай. Управлениин зоотехник нүхэр Д. Батомункуев үрэжүүлэгшэдэй ажал зүбөөр хүтэлбэрилэн эмхидхэхэһээ гадна, өөрөө тон ханамжатайгаар хонидые үрэжүүлдэг юм.

Даб дээрэ халуун үдэрнүүдэй боложо байһые, мүн ототой болоһон хонидой үшөө үсөөншэг хадань үрэжүүлгые үглөөнэй үүр сүүрһээ эхилжэ хэнэ. Тиихэдэ үдэшын һэрюундэ бүри харанхы болотор хонидоо адуулна. Энэнь хонидой хүсэ орохо таладань зүйтэйшье байжа болоо. Иигээд үдэшэ, үглөөгүүр хонидоо үрэжүүлдэг болохомнай гэжэ хөөрэлдэнэ. Чисаанын совхоз 21 мянга гаран хони үрэжүүлхэ хараатай юм. Эдэнэйнгээ мянга гарыень үрэжүүлээд байна.

Гэхэтэй хамта үйлэдбэриин бухы ажахынууд чисаанынхид шэнгеэр хони үрэжүүлгэдэ бэлдэнхэй, эмхи гуримтайгаар үрэжүүлгэеэ эхилээд байна гэхын аргагүй. Хэжэнгын совхоз 25 мянган хони үрэжүүлхэ ёһотой юм. Тиихэ мүртөө мүнөө болотороо эндэ энэ гэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдээгүй, задагай зайдан байһаараа. Үрэжүүлгын пунктнуудай гэрнүүд сагаадагдаагүй, сонхонь шэлгүй, шорой шэбхэдээ даруулшаһан, хорёо хашаань бариггдаагүй байна.

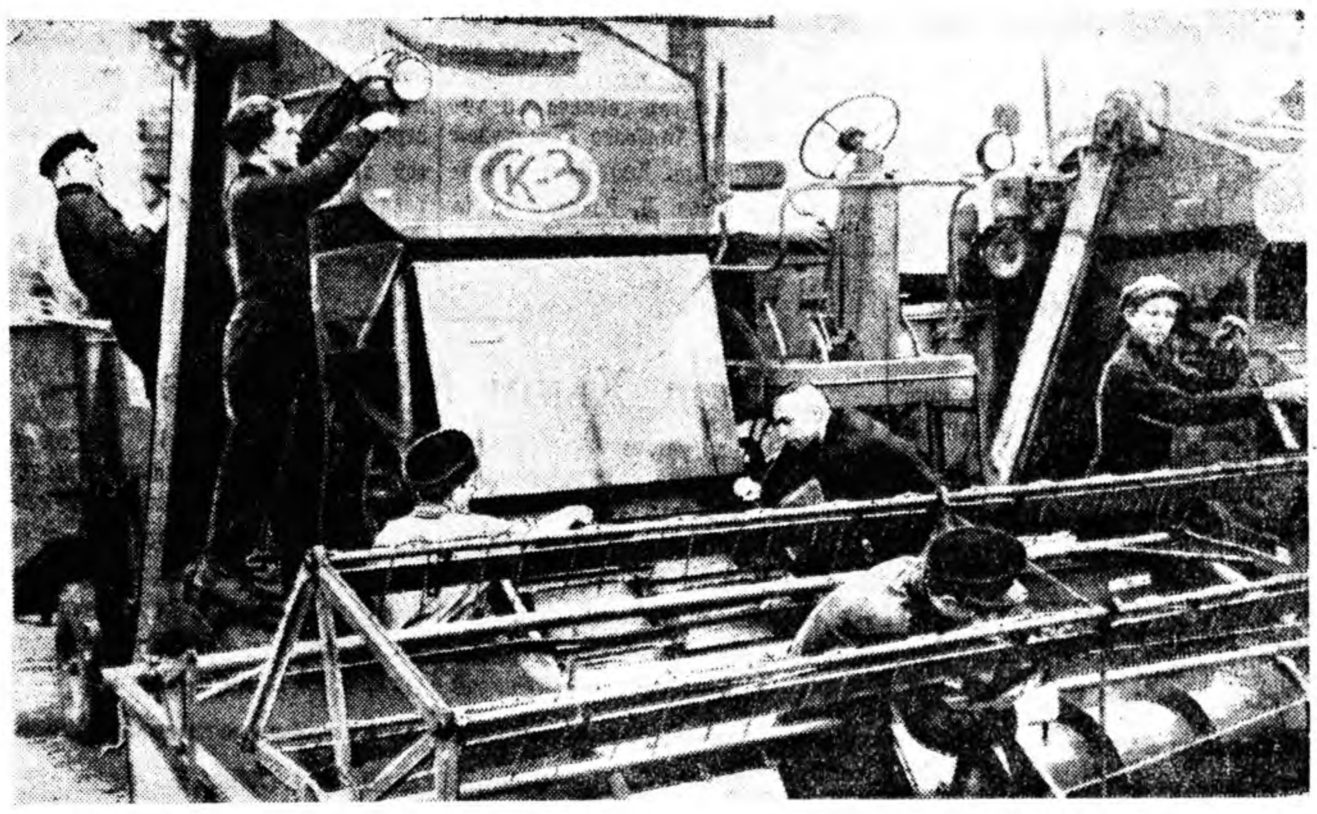
Тээсгэн үйлэдбэриин управлени техник-үрэжүүлэгшэдэй семинар үнгэргэһэн байгаа. Тиихэдэ Хэжэнгын совхоз тэрэ семинарта хүниие эльгээгүй байгаа һэн. Ганса энэ баримта хэжэнгээрхин хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана гэжэ сэхэ гэршэлжэ үгэнэ гээшэ. Энээнһээл боложо, Хэжэнгын совхоз жэлһээ жэлдэ олон хонидоо һубайруулжархидаг, үсөөн хурьга абадаг ха юм. Нёдондо үрэжүүлгэ муугаар эрхилһэнһээ боложо, зуун эхэ хони бүриһөө оройдоо 65 хурьга түлжүүлжэ абаа һэн. Энэ ушар Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй һанал сэдьхэлые хүдэлгэхэ зэргэтэй байгаа.

Хони үрэжүүлгэдэ бэлэдхэл «Победа», «Дружба», «Коммунизм» колхозуудта, Анаагай совхоздо баһал тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Эдэ ажахынуудта хони үрэжүүлгые эхилхэ гэжэ һанаашалаашьегүй байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Иимэрхүү байдал саашадаа эбсэшэгүй байна. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд энээнһээ тобшолол хэхээр болоо.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгые эмхи гуримтайгаар, богонихон болзор соо, һайн шанартайгаар дүүргэхын түлөө үйлэдбэриин управлениинхид, хүдөөгэй партком шиидхэхы хэмжээ мэнэ гэһээр абалтай болоо хаш гэжэ тэмдэглэмээр байна.

С. Бадмаев.

Саг соогоо...

— Үрэжэлтэ талада үндэр баян ургаса ургуулха, үглөөдэрэй мэргэжэлтэн аад, «СК-3» комбайнда подборщик һуулгажа шадахагүй ямархан эрэ гээшэбши, — гэжэ ахалагша мастер Александр Прокопьевич Конечных курсант Михайловта гэмэрнэ.

— Шадажа ядаха юумэн үгыл, гансал..,—гэхэдэнь 34-дэхи группын мастер Шелудянов өөрынгөө һурагшын ахалагша мастерта зэмэлүүлжэ байхые дуулахадаа, өөрыень гэмнэжэ байһандал болоно.

—Эх, Петька, Петька..: Шамда хэлэгшэл һэмнайб даа. Иимэл ха юм, хэшээлдээ хододоо байхагүй гээшэ иимэл ха юм,—гэнэ.

Энэ хөөрэлдөөн Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин «Победа» колхозой хүдөө ажахын машина техникэ заһабарилгын байра соо боложо байгаа һэн. Тус ажахы энэ жэлдэ ехэ таряа гүрэндөө тушааха түсэбтэй. Ажал хэрэгээрээ урмашаһан колхозой механизаторнуудай тариһан тараанай ургаса һайн. Тарягаа хаһа саг соонь хуряажа абахын тула, колхозойхид хамаг оньһон техникээ шанар һайнтайгаар заһабарилжа байнад. Энэ шухала хэрэгтэнь Бага-Куналейн хүдөө ажахын профессионально-техническэ һургуулиин һурагшад ехэхэн туһа үзүүлнэ. Тус һургуули 1958 онһоо хэдэн зуун хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдээ. Мүн энэшье жэл 180 тракторист, комбайнер, шофёр, слесарь, һаалиин фермэ оньһожоруулха мэргэжэлтэдые бэлдэбэ.

Ц. Шагжиев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер Шелудянов өөрынгөө һурагшадтай «СК-3» комбайн заһабарилна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...һон захиралтын хойшолонгууд тухай

... хонидые искусственна ... үрэжүүлгые июлиин ...хаа хаанагүй эхилхэ ...захиралта Улаан-Үдын ... совхозуудай үйлэдбэ... управлени гаргаһан бай... ...э захиралтын үдаа энэ ... ажахыдахи шухала хү... ...и ябуулжа эхилхэ ...шанга шанга хөөрэлдөө... ...е ажахы бүхэндэ боло... ...алаа гээшэ. Үглөөнэй ...үрһээ эхилжэ, хонишод ... болоһон хонидые хүса... ...эрүүлжэ, илгажа абаха ...онидоо 7—8 час болотор ... хорёо соогоо хаажа ... болонхой.

...нь хэлэхэдэ, хонидоо ...р үрэжүүлхын түлөө ... горитойхон бэлэдхэл ...эй байгаа бшуу. Теэд ...лениин ажахынууд энээн...р бэлдэнхэй байгаа юм ...аража үзөе. Харин ноо...йшалалгын, угаалгын ...р эхэ хонид хүсэеэ үшөө ...й байшоо. Үнгэрхэдөө, ... ажахынууд эхэһээнь ...дые таһалха хүдэлмэри ...өөр нобшоруулаа. Ху...шье ёһоор эдеэлүүлэг..., туранхайнууд, үрэ...ын пунктнуудшье зада...һдан зангаараа, шухала ...лнүүдээр хангагдаагүй ... зэргэтэй.

...ээ болгон Онохойн сов... байдалые эндэ баримхаруулая. Тус ажахын главна зоотехник нүхэр Мильгунов хадаа ахалагша хонишод нүхэд Мижитовэй, Пахомовой, Рязановай, Соболевой, Черниновэй, Ушаковой отарануудай хонид үрэжүүлгэдэ бэлэн болонхой, хусын үрэ эльгээгты гэһэн захил хэһэн байха. Иимэ мэдээсэл абаһан дары июлиин 23-да түрүүшынхеэ 8 кубик үрэ Улаан-Үдын гүрэнэй станци яаралтайгаар эльгээһэн байна. Тиихэдэшье, удаа дараалан эльгээһэн хусын үрэ хиидэ юуншье болонгүй хосорһон гээшэ. Ушарынь хонидоо үрэжүүлхэ болоходонь пунктнь задагай, эхэ хонидынь бэлэн бэшэ байгаа ха юм.

Үнэн дээрээ тэндэ ямар байдалтай байгааб? Нүхэд Мижитэвэй, Пахомовой, Соболевой отаранууд 800—800 эхэ хонидтой юм. Тэрээн бүхэндэнь 25—25 хуса табижархинхай. Теэд тэдэ хусанууд миин ябалтай гү? Үрэжүүлгын пункт ямар байгааб гэбэл, тэндэнь хэрэгтэй болодог алибаа амһартанууд, шэл баанханууд, үрэжүүлгэдэ хэрэглэдэг элдэб түхеэрэлгэ, эм домой зүйлнүүд огто үгы байшоо.

Хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ, толгой бүриһөөнь хурьга абаха гэжэ болоһон байгаа һаа, энэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, хонишодшье хадаа энэ шухала хүдэлмэридэ үнинэй бэлдэжэ орохо байгаа ха юм. Эхэ хонидоо, хусануудайнгаа шадал тэнхээень һайжаруулха, тэрэнэй түлөө үүр сүүрээр тэдэнээ бэлшээридэ гаргаха, үдэрэй шанга наранда һэрюун газарта хүргуулжа амаруулха байгаа. Юрэдөө, мал хадаа сүүдхын адаг 17 часынь эдеэлжэ ябаха ёһотой бшуу.

Шадалаа заһаагүй, таргалаагүй хонидые үрэжүүлхэдэнь түрүүшын үедэ үрэнь бүрилдэдэггүй юм, тэрээнһээ дулдыдажа һубайрдаг байһаниинь Онохойн совхозой мал ажалай талаар мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдшье хадаа бүлтандаа мэдэхэ байгаа. Теэд юундэ иимэ муугаар, хайхарамжагүйгөөр энэ шухала хэмжээ ябуулгада хандаа гээшэб гэжэ асуултай болоно.

Энээхэн ушарһаа боложо ажахыда ямар ехэ хохидол үзүүлэгдэхэнь гээшэб! Энээн тухай Онохойн совхозой хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхөөр байгаа. Иимэрхүү байдал урда жэлнүүдтэшье ходол тохёолдожо байдаг һэн. Тэрээнһээ яахадаа һургаал абанагүйб.

Үйлэдбэриин управлени, эндэхи хүдөөгэй партком энэ ушарһаа тобшолол түргэхэнөөр хэмээр болоо. Нобшоруулжа яашье болохогүй.

А. Балдаев,

Улаан-Үдын племстанцинич главна зоотехник.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» (Аха) колхозой ажалша бэрхэ үбгэн Дамдин-Сырен Цыбденов үбһэшэдэй бригада толгойлжо, бусад бригадануудһаа хамагһаань урид сабшалан дээрэ гаража, үбһэ хуряалгадаа түлэг дундаа ябажа байна. Зураг дээрэ: Д-С. Цыбденов хажууршадай оролгын үедэ тэдэнэй хажуурнуудые дабтажа һууна.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Һүүлшын комбайн заһагдахань

— Удахагүй энэ таряамнай эдеэшэжэ, түүбэрилэн хадажа захалхаар болохонь. Тиимэһээ техникээл түргэн заһабарилжа, бэлэн болгохын тула бүхы шадалаараа оролдонобди, — гэжэ Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Восточные Саяны» колхозой Галбайн отделениин бригадирые техникын талаар орлогшо Б. Ж. Бухаев хөөрэнэ.

Колхоздо бии байһан бүхы 7 комбайнай 6-ниинь хүсэд бэлэн болгогдоод, полевой стан дээрэ абаашагдажа, зохидоор табигданхай.

— Һаяар һүүлшынгээ комбайн заһабарилгаһаа гаргахамнай. Гадна хэдэн лафетнэ жатка, силосэй комбайнуудые заһажа дүүргэхэ дүтэлөөбди. Бэлэн боложо гараһан машинануудыемнай гүрэнэй комисси шалгажа үзөөд, һайн сэгналтэ үгөө, — гэжэ нүхэр Бухаев хэлэнэ.

Таряа хуряалгада хабаадалсаха бүхы машина, зэбсэгүүдээ августын 5 болотор сүм бэлэн болгохын тула мүрысэжэ, механизаторнууд Дамдин Истаев, Цогто Гомбоев, Даша Сабонеев, Иван Галсанов, Буян Баторов, Самбу Ардуев гэгшэд эрхимээр ажаллана.

Б. Ябжанов.

Хальмагай республика таряа тушааха түсэбөө дүүргэбэ

ЭЛИСТА, августын 2. (ТАСС). Хальмагай таряашад кубаниинхидай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэнэ.

— Манай республика июлиин 27-ной байдалаар орондоо 5,3 миллион пүүд таряа үгэжэ, орооһо таряа худалдаха гүрэнэй түсэбые дүүргээ—гээд, Хальмагай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Б. Бембинов ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэһэн байна.—Хүдөөгэй ажалшад һүүлэй хэдэхэн үдэрнүүдтэ таряа тушаалгые үргэлжэлүүлжэ, хамта дээрээ долоо шахуу миллион пүүд таряа худалдаад байна. Хүсэд хүрэхөөр үрэһэн, тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ таряан хаагдаа. Гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлүүлэгдэһээр. Эхэ орондоо бүхы дээрээ 13 миллионһоо бага бэшэ таряа мүнөө жэлдэ худалдахабди.

Хальмагай республикада газар таряалан һая болотор арадай ажахын хамһабариин һалбари байһан юм. Олон районуудта таряа талхан ондоо нютагуудһаа асарагдадаг байгаа. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тулада КПСС-эй ЦК-гай болон Советскэ правительствын угаа ехэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар Хальмаг орондо, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай сентябриин болон мартын Пленумүүдһээ хойшо орооһо тараанай ажахы түргэнөөр хүгжэһэн байна. Хэдэн зуун жэлэй турша соо ойроо хүртөөгүй 300 мянтан гектар газар хахалагдаа. Һүүлшын арбан жэлэй турша соо тарилгын талмай дүрбэ дахин нэмээ, тарилгын талмайн хубаарилга һайжаруулагдаа, үндэр ургаса үгэдэг сортын, жэшээлхэдэ, намарай шэниисэ таригдадаг болоо. Горох элбэгээр ургуулан абтана, кукурузын силос ехээр дарагдана.

Мүнөө жэлдэ ута хабар боложо, сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаа, республикын таряашад тарягаа һайнаар ургуулаа. Гектар бүриһөө 21 центнер орооһо, 19 центнер горох хуряажа абаһан Городовиковско үйлэдбэриин управлениин таряашад илангаяа шалгараа.

Хальмаг ороной ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ орооһото тараанай үндэр ургаса хуряажа абадаг болоо. Гүрэндэ таряа худалдаха талаар долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даалгабариие республикын колхоз, совхозууд дүүргээд байна.

Дээгүүр социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэхэ, хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ, долоон жэлэй зургаадахи жэлэй ургасада бата бэхи үндэһэ һуури табиха тухай тала газартай хизаарай ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ оролдожо байна гээд нүхэр Бембинов түгэсхэлдөө хэлэһэн байна.

108 часай турша соо ургасаяа хуряажа абаабди

...ну дүй ...ршэл

Хуряалгын хүдэлмэри эмхидхэлгын дүй дүршэл тухай Ставрополиин хизаарай „Темижбекский“ совхозой директор В. Н. КАРПОВИЧАЙ хөөрөөн

...сногвардейскэ үйлэдбэ... управлениин «Темиж...й» гэжэ таряан ажалай ...ой механизаторнууд ур...нүүдэйнгээ дүй дүршэ...рьбадхан, шэнэ элитэ ехэ ... туйлаа: хүдэлмэриин ...ай турша соо тэдэнэр ...ган гектар талмай дээ...намарай шэниисые ха...тэрэнэйнгээ баалнуудые ...ай турша соо суглуул...аа. Сохилгын дүүрэлгэ...гэн доро гүрэнэй ам... миллион хахад пүүд—...ю жэлдэ ургаса хуряал...гэсхэгдэһэн үдэрэйхидэ ...о 300 мянган пүүдээр ...ооһо таряан тушаагдаа. ...ижбекскынхид түрүүн ... уялгаяа дүүргээ: хоёр ...он пүүд таряа оромнай ... байна. Таряа тушаал...элжэлһөөр. Үшөө 200 ...н пүүд шэниисэ Эхэ ...о нэмэжэ тушааха гэжэ ...эгдээ.

...С-ай корреспондент К. ...котэй хөөрэлдэхэдөө, ... хуряалга эмхидхэн ун...гын дүй дүршэл тухай ...жбекский» совхозой ди... хэлэһэн байна.

...анай совхоз орон дотор ... амяарлан хуряалгые ...шэдэй нэгэн юм,—гээд ... Карпович хэлээ.—Хоо... ургамалнуудые амяар...ряаһан бүхы жэлнүүдэй ...да бидэнэр гектарай 25 ...рһээ доошо бэшэ таряа ...г байгаабди, мүнөө зун...ран центнер ургаса ху...аа.

...өөр амяарлан хадалгые унжагайруулжа болохогүй. Бүхы таряан эдеэшэнтэжэ байһан лэ үедөө хадагдаха ёһотой, тиихэдэ хадалгын һүүлээр 2—3 хоногһоо оройтуулангүйгөөр баалнуудые суглуулха шухала. Ургаса хуряалгын болзорые бага болгоһонойнгоо ашаар гектар бүриһөө 10—15 пүүд орооһо гээлтэ хоролтоһоо аршалаабди гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Ургаса хуряалгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхын, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тулада ямар юумэн хэгдэһэн байгааб?

Совхоздо хоёр-хоёроор, гурба-гурбаар холбогдоһон агрегадууд үгы байһан юм. Эдэ агрегадууд юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, тракторнууд үсөөнөөр хэрэглэгдэдэг байха юм. Зүгөөр хададаг аппарат бүхэнэй бүтээсые тус бүридэнь абажа хараха болоо һаа, бага зандаал үлэдэг. Бидэнэр манай главна инженер Ю. З. Старостюгай үүсхэлээр ондоо замые шэлэһэн байнабди. Хоёр сүүдхын турша соо ондоо хүдэлмэриһөө тракторнуудые сүлөөлхэ, тиигээд таряа отололгын скоростиие хоёр, гурба дахин түргэдхэхэ гэжэ шиидхэгдээ һэн. Тиихын тулада механизаторнууднай «РСМ-8» комбайнуудай үргэн абасатай жаткануудые лафетэнүүд болон резинэ мөөрнүүд дээрэ табяа. Тэдэнэр мөөрнүүдые кукуруза хуряадаг комбайнуудһаа, тракторна тэргэнүүдһээ саг зуура һалгаажа абаһан байха юм. Резинэ мөөртэй болоһон жатканууд часай турша соо 12 километр хүрэтэр түргэнөөр ябажа шадаха болоһон байгаа. Тиихэдэ шестернануудые һэлгэжэ, полотногой болон хюрөөгэй хүдэлсэ хоёр дахин түргэн болгогдоо. Тиигээгүй һаа, жатка таряагаа отолжо үрдихэгүй байгаа бшуу.

Таряа хададаг 45 иимэ агрегадууднай 10—12-оор нэгэ нэлэнхы талмай дээрэ суг ябажа—сүүдхэдээ 20 час хүрэтэр зогсожо байнгүй шахуу хүдэлөө. Агрегадуудай забһарлалгагүйгөөр удаан саг соо хүдэлхын тулада гурбан механизатор тракторта, мүн лафедтэ тус бүридэнь ээлжээ ээлжээгээр хүдэлдэг һэн. Бүлэг бүлэгөөр техникые хэрэглэхэдэ механизаторнуудай мүрысөөн элеэр харагдадаг, агрегадуудай экипажууд бэе бэедээ туһаламжа үзүүлдэг, мүн заһабарилгын нүүдэл мастерскойнууд агрегадуудта хаһа саг соонь туһалдаг байна.

«ЖНВ-6» гэжэ зургаан метр үргэн мүртэй навесной жаткануудаар хангагдаһан 60 самоходно комбайнай хүдэлмэри мүн лэ иимээр эмхидхэгдэһэн байха юм. Эдэнэр мүн лэ часай 10—12 километр түргэнөөр, загон бүридэ хоёр-хоёроороо ябадаг байгаа. Хүдэлмэриин дүүрэхэ үеэр зарим талмайнууд дээрэ техникэ тон олон боложо, нэгэ загондо дүрбэн, мүн зургааншье комбайн хойно хойноһоо һубарилдан ябадаг һэн.

Ажал иигэжэ эмхидхэхэдэ хадалгын агрегадууд мүнөө хүрэтэр үзэгдөөгүй ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлөө. Агрегат бүхэн хадалгада дунда зэргээр 28 час хүдэлжэ, энэ үе соогоо 104 гектар таряа хадаһан байна. Нёдондо жэлдэ жатка нэгэ гектарай таряа 30 минута соо хададаг байгаа һаа, мүнөө 17 минута хүрэхэгүй саг соо хададаг байба. Афанасий Зубков трактористтай Николай Рыжковой, Иван Шопиной лафетнэ жатканууд илангаяа шалгарһан байна. Хүдэлмэриин 20 часай турша соо тэдэнэр 116 гектарай таряа баал болгон унагаагаа, Василий Лопатин штурвальнатай комбайнер Иван Зайченко 30 часай турша соо 183 гектар таряа хадаа. Эдэ болон зохёон байгуулхы зоригжолто ажалай бусад жэшээнүүд манай коллективэй угаа ехэ арга боломжотой байһые гэршэлэн харуулна.

Хоолосто ургамалнуудые амяарлан хуряалгын угаа һайн байһанда бидэнэр бүришье ехээр үнэмшэн этигээбди. Юуб гэхэдэ, таряагаа хадажа дүүргэһэнэймнай хойто үдэрынь поли дээгүүрнай хуурай һалхин ехээр болоо, үшөө хэдэн сүүдхын үнгэрөөд байхада бороо ороо. Эдэ бүгэдэ ургасадамнай гай түбэг татаагүй. Харин бороо хура таряа сохихо болзорые зарим зэргээр удааруулаа. Гэбэшье комбайнуудай бүтээсэдэ нүлөө үзүүлээгүй. Баалнуудые суглуулхын тулада түсэбэй ёһоор 120 час гаргашалагдахаар хараалагдаһан байгаа. Зүгөөр энэ хүдэлмэриие дунда зэргээр комбайн бүхэн нэгэ хахад дахин түргэнөөр дүүргэһэн байна. Бидэнэр шэнэ рекорд тогтоохые эрмэлзээгүйбди. Комбайнернуудай ажал гектарай тоогоор бэшэ, харин сохижо абаһан тараанайнь хэмжээгээр сэгнэгдэдэг байна бшуу. Теэд бүхы механизаторнууд хуряалгын үедэ орооһо таряа гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн тулада баалнуудые шадаал һаа түргэнөөр суглуулхые оролдодог һэн. Имагтал орооһо таряа гээлтэ хоролтодо оруулхагүй зорилгоор хуряалга яаруулагдана гэжэ дабтажа хэлэхэ байнаб. Баалнуудые сохилгын үедэ комбайнернуудай голодоһо гаргангүйгөөр хүдэлхын тулада олониитын 54 хинагша поли дээрэ саг үргэлжэ дежурилдаг һэн.

Сагай уларилай муу, бороотой байгаашье һаань, техникые шадамараар, бүлэг бүлэгөөр хэрэглэһэнэйнгээ ашаар амжалта туйлаабди. Комбайнууд оло олоороо нэгэ талмайһаа нүгөөдэ талмайда, нэгэ отделениһээ нүгөөдэ отделенидэ, саг зуурашье һаань, хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхээр газарнуудта ошодог байһан юм. Тиимэһээ орооһо тараанай түлөө тэмсэл нэгэшье часай турша соо зогсоогүй һэн. 105 агрегадай тус бүхэниинь 80 часай турша соо 109 гектарай баалнуудые суглуулжа, 3,5 мянга шахуу центнер орооһон бункернуудһаань абтаа.

Комбайнай бүтээсэ ехэтэй, һаадгүй хүдэлмэри тэрэнэй жолоошын шадабариһаа нилээд дулдыдадаг гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ манай дээрэ дурдаһан коммунистнууд Николай Рыжков, Иван Шопин партиин гэшүүн шофер Вячеслав Поздняковые тэдэндэ үгэхые гүйһан байгаа. Орооһо элбэг ехээр сохижо абаһанайнгаа түлөө тэдэнэр зургаа дахин шагнагдаа. Июлиин 16-най үдэр тэдэнэй бункерһаа 965 центнер таряан абтаһан байна. Николай Зубковой комсомол-залуушуулай агрегат, тэрээнтэй суг хүдэлдэг Егор Желябинай комбайн тус бүридөө 960 центнер шэниисэ сохидог байгаа. Григорий Ефименкын самоходно комбайн халаанай турша соо 919 центнер хүрэтэр таряа сохидог байгаа.

Таряа ехээр сохиһонойнь түлөө нэгэ үдэрэй турша соо 50 гаран комбайнерта шагнал үгэхэ болоходоо манай бухгалтер мэгдэшэһэн байха. Олон жолоошод, жэшээлхэдэ, ахаа дүүнэр Василий, Александр Ревинүүд, Андрей Тишиков, Иван Реморенко, Николай Дубовый гэгшэд шанда хүртөө. Тэдэнэр комбайнуудай бункернуудһаа үдэрэй турша соо 75—100 тонно орооһо таряа тус бүридөө зөөдэг байгаа бшуу.

Түхэреэлэн тойролго гэдэг гуримаар тэдэнэр хүдэлөө. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, таряа тээһэн машинанууд нэгэ замаар ябажа ошоод, ондоо замаар бусадаг байгаа. Урдаһаамнай машина ябахагүй гэжэ мэдэдэг дээрэһээ жолоошод шууд түргэнөөр гүйлгэлдэдэг һэн.

Мүнөө бухгалтериинхиднай һанаагаа амараа: орооһоной өөрын үнэ хямдархадаа, шагналда зорюулагдаһан бүхы гаргашанууд хэдэн дахин ехээр харюулагдаа. Совхоздо центнер тараанай өөрынь үнэ нёдондо 1 түхэриг 8 мүнгэтэ болоһон байгаа һаа, мүнөө 85—90 мүнгэн хүрэтэр доошолоо. Ондоогоор хэлэбэл, килограмм шэниисэ коробко зүрүүлһаа хямда сэнтэй боложо үгэнэ.

Манай поли дээрэхи бүхы хүдэлмэри конвейер дээрэхи шэнгеэр хэгдэдэг. Комбайнай һүүлээр мөөритэ тракторнууд һолоомыень суглуулан абаашадаг, гусеничнэ тракторнууд газарыень хахалдаг. Баалнуудай сохижо дүүргэгдэн сасуу мянга гаран гектар һолоомын узуурта кукуруза таригдаад байгаа. Манайда 2,5 мянган гектар иимэ газарта кукуруза таригдаха. Энэ хадаа намартаа малдамнай нэмэлтэ тэжээл боложо үгэхэ. Иигэжэ нэгэ поли дээрэһээ хоёрдохи ургаса абтаха болоно.

СТАВРОПОЛЬ.

У Тан Москва ерэбэ

Нэгэдэмэл Нациин Организациин генеральна секретарь У Тан августын 4-дэ Москва ерэбэ. Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табиха үедэ байлсаха юм.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон тусхайта хүнүүд, тэрэшэлэн Москвада байдаг посольствонуудые толгойлогшод Шереметьевскэ аэродром дээрэ У Таниие угтаба.

Дин Раск Москва ерэбэ

МОСКВА, августын 3. (ТАСС). Агаарта, замбуулин түбидэ, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табилсахын тулада Америкын Холбоото Штадуудай гүрэнэй секретарь Дин Раск мүнөөдэр Москва ерэбэ. Д. Расктай хамта США-гай бусад гүрэнэй ажал ябуулагшад ерэлсээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Внуковска аэродром дээрэ Дин Раскые, тэрээнтэй хамта ябагшадые угтаа. СССР-тэхи США-гай элшэн сайд Фой Д. Колер угтагшадтай хамта байлсаба.

Лорд Хьюм Москва ерэбэ

МОСКВА, августын 3. (ТАСС). Агаарта, замбуулин түбидэ, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табихын тулада Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр лорд Хьюм мүнөөдэр Москва ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Внуковска аэродром дээрэ лорд Хьюмые, тэрээнтэй хамта ябагшадые угтаба. Советскэ Союздахи Великобританиин элшэн сайд сэр Хэмфри Тревельян угтагшадай дунда байлсаба.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Соорхойдо болоһон ушарал...

(Сатирическэ поэмэһээ)

(Үргэлжэлэл. Эхининь манай газетын августын 4-нэй номерто)

Модоной складые даагша
Модуев Мунинха Петрович
Аглаг тэнгэриин үүлэгүй
Аажам тунгалаг байхада,
Сэсэгэй найгалзаха һэбшээгүй
Сэлмэг хонгор байхада,
Амаралтын нэгэ үглоогүүр
Аялдар шинраг хүбүүдые,
Архи тамхяар хүндэлөөд,
Анекдот хөөрэжэ хүхеэгээд,
Алтан шүдөөр миһалзаад,
Арба табые адхуулаад,
Ажалшад! — гэжэ һайрхуулаад,
Араата малгай үмдэхүүлээд,
Хүрзэ, һүхэ хамагыень
Хүршэ айлнуудһаа суглуулаад,
Зуугаад нүхэ малтуулаад,
Зуугаад гаран столб
Зуһалан шэнэ гэр тээшээ
Зурылгажа зоолгобо.
Шуламал шэнэхэн столбнуудые,
Шугамай ёһоор зоолгобо.
Годигоор түмэр шаалгажа,
Гоёхон шаажан һуулгуулжа,
Түргэн шуумар монтёрнуудта
Түмэр утаһа татуулба.
Түмэр утаһан хүбшэргэнь
Түрын ёһоор хүнхинэнэд.
Хүдэлһэн һэбшээ һалхин дор
Хүгжэм татан хүнхинэнэд.
Мунинха Петрович эзэнэйнгээ
Мууень һайнтайнь дуулгажа,
Дохёодожо хүнхинэлгүй,
Гэр байшан хамагыень
Гэрэлтүүлжэ хүнхинэнэд,
Холоһоо өөрынь асарһан
Хоёр экранта телевизортэнь —
Хоол үгэжэ хүнхинэнэд.
Хүйтэн түмэр гүзээтэй
Хүйхэр томонууд
холодильниггань —
Хүсэ үгэжэ хүнхинэнэд.
— Һаа, һаа, һаа даа...
Һаарал хүлэгнайш —
дагадхал даа,
Һанагдаагүй юумэ болонол даа!
— Мунинха Петрович
гээшэмнай
Мундуу эрэ гээшэлтай,
Энэ яндан шүдхэртнай,
Эрхы хургандаа эмтэйл даа,
Долёобортоо домтойл даа.
Хармаан тээшэнь хашарһан
Хаанаханһаа урданаб?
Улаахан шарбуунса хашаа
соонь
Ургы шэнгеэр һалбарнаб?
Ямархан мүнгөөр энэмнай,
Ялархыса яларнаб?
Модоной складые даагша
Модуев Мунинха гээшэмнай
Үльгэртэйхэн үнэгэхэн,
Таабаритайхан тарбагахан,
Ябана бэшэ гээшэ гү?

*
**

Модоной складые даагша
Модуев Мунинха Петровичкай,
Шэнэ хашаагайнгаа буланда,
Шэлтэй жаахан сонхотойшье
һаа,
Заанай багтажа орошохоор
Залпагар уужам үүдэтэй,
Гансал үнеэнэй баймаар дал
Гаһар цементээр барюулба.
— Ганса үнеэнэй байрлаха
Гаһар байра гэнэ гүш?
Ганса үнеэнэй байрлаха,
Гаһар цемент дал бэшэл!

Ганса үгөөр хэлэхэдэ —
Гараж — гээшэл, тэрэшни!
Асатаһан дүрбэн туруутай
Арбагар хоёр эбэртэй,
Уб улаахан тугалтай,
Ураг сагаахан дэлэнтэй,
Мөөдэйе тэндэ хаажархёод,
Мөөрүүлхэжэ байхагүйл!
Һамгаиинь тэрэ үнеэн дор
Һаалиин тудхуур тодожорхёод,
Шодогор дүрбэн хүхэнүүдыень
Шобторхожо һуухагүйл!
Түрбэлгүйхэн хурданаар
Түбиие тойрон харайлгаад,
Туруу хүлөө эсээжэ,
Тураха гээшые мэдэхэгүй,
Мянга модондо элинхэгүй
Мяхалиг резинэ туруутай,
Харгы замдаа төөрихэгүй,
Харанхыда хараха нюдэтэй, —
«Волга» — нэрэтэй ногоогшон
Болзорто үдэртөө гүйжэ ерээд,
Бүтэхэгүй зохидхон хоолойгоор
«Бү-бүү!» — гэжэ инсагаалаад,
Гаражайнь урдахана
Газар малтан тангархал!
— Һаа, һаа, һаа даа...
Һаарал хүлэгнайш — дагадаха
даа.
Һанагдаагүй юумэнүүд болоно
даа.

Модоной складые даагша
Модуев Мунинха Петровичнай
Городһоо ерэхэдээ, һаяхан
Гоёхон пианина асарба.
Хадын хара шулууе
Харуулдажа хүнэй хэһэндэл,
Хүндэ гээшэнь аргагүй!
Хүндэ байханьшье гайхалгүйл.
(Үндэр сэнтэй энэ зөөриин
Үргэхэдэ хүнгэн һаань,
Хэн мүнгэ түлэхэ һэм,
Хэн тэрэниие абаха һэм!?)
Хүндын хүндэ пианиныень
Хүдэр хүдэр хүбүүдүүд
Хүлһэ һалһа адхажа,
Налуу хабтагай дэбдижэ,
Намжархан гэрэйнь үүдэ руу,
Альга гараа холгоожо,
Арай гэжэ оруулбад.

*
**

Анха урдандаа, ойрохон,
Ангара, Байгал шадархан,
Арба табан хоногто
Амархадаад бусадагхан,
«Ангуушадай Союзда»
«Арһа абадаг Контородо»
Ажаллахадаад байдагхан
Аалин зантай Тамарань —
Ажаллахаяа болишонхой,
Аристократка болошонхой...
Аяг аашка, зангаараа,
Алхалан ябаха түхэлөөрөө,
Алсагад гэхэ маягаараа,
Арбаад гаратай басагадтал
Адли боложо ядашанхай...
Атлас миидаһан татуурга,
Алад гараһан нагшуурга.
Агшахажа һунадаг
Алаг эреэн һанжуурга,
Тас гэмэ шагтатай
Тард гэмэ замагтай,
Холоһоо захиһан үмдэеэ
Хормойгоо үргэжэ
һайрхаһандаа,
Хүнэй наадан болоно даа.
Хүхюу анекдодто ороно даа.

Анханда номгохон Тамара
Ара эбэрэйнгээ айлнуудта
Арагүйгөөр шоолуулна.
Али бүхы эшэгүүри,
Арюун һэшхэл, хамагаа
Алдаһанда тоолуулна.
Үдэрэй сүлөөтэй байһандаа
Үхибүүдые үһэридэг,
Шал тэнэг урьяхадаа
Шабгансанарта салшадаг.
Һамбаатайхан үедөө
Һамгадуудаар хэрэлдээд,
Һалаабшаха табидаг,
Хойшоо хаража хондойгоод
Хондолойгоо тоншодог,
Замгүйгөөр аашалһан.
Зангаа гэнтэ хубилһан,
Жаяг гуримаа алдажа,
Жарбайһан амитан болошобо.
Ангара, Байгал шадарайнгаа.
Арбаад үдэрэй амаралтые,
Арайл тоохоёо болишобо.
«Баргажан ошогты!» гэһэн хүн —
Баһаал гээшэ, баһаал даа.
«Дараһан таараха» — гэһэн хүн —
Даралаал гээшэ, даралаал даа!
«Түнхэнэй аршаан» — гэһэн хүн
Түбһэн юумэ мэдэхэгүй,
Тэнэг лэ даа, тэнэг лэ!
«Ангара мүрэнэйнгөө эрьедэ
Амараад ерэхэдэ яанаб!» — гээд,
Ама гараһан нэгэн хүн
Арьятан дайсаниинь болошобо.
«Яруунын аршаан гээшэмнай
Яһалал аршаан юм» — гэһэн,
Холуур түрэл нэгэ хүниинь
Хорото сэдьхэлтэндэ тоологдошобо.

Аяг зангүй Тамара
Арарат үндэр уулын,
Анханайнгаал малгайгаар
Алтаран һуудаг оршондо,
Аригуун орон Кавказда,
Аглаг сэнгүү Сочидо,
Аяар гурба һара соо
Амархаяа ябашаба.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

ГОМДОЛТОЙ БАЙНАБДИ

Кабанскын аймагай Байкало-Кудара тосхондо хэдыхэншье хоногто байгаад үзэгты, заатагүй хилээмэнэй магазин орохош, заатагүй хилээмэнэй хойноһоо ута ээлжээндэ зогсохош. Үглөөнэй 9 сагһаа эхилжэ, үдэрэй 12 саг болотор гансал хилээмэ худалдаан... Энэ магазиндамнай гансаньшье хилээмэн бэшэ, али болохо олон продукт бии юм. Теэд тэрэниие 12 саг болотор худалдажа абаха гээшэнь бэрхэтэй.

Байкало-Кудара тосхондо һү олохогүйш, юундэб гэхэдэ, колхозуудай һайхан һү асархада, наймаалагшагүй дээрэһээ магазин һүнһөө арсаха баатай болоно. Магазин 7 сагта нээгдэнэ. Хилээмэнэй хойноһоо хүн зоной олоорбо сугларшаһан хойно, 9-дэхи сагай ябажа байхада һү асардаг. Энэ үедэ хилээмэнишье буулгагдажа эхилнэ. Ганса наймаалагша хаананьше хүрэнэгүй. Хажуудань дежурна магазин бии нэрэтэй аад, тэрээн соонь мяхан, һүн, хилээмэнэй зүйлниье байхагүй.

Хилээмэнэйнь шанар муу, түүхэй, тиимэһээ хүндэ шэгнүүр ехэ татана.

Энэ дутуу дундануудые усадхахын хойноһоо сельногой түрүүлэгшэ А. Т. Левин, худалдаа наймаанай таһагые даагша П. Перфильев оролдоногүй, ямаршье анхарал хандуулнагүй. Ажалтай хүн зон гансал хилээмэнэй хойноһоо үнэтэ сагаа дэмы баража байһандань гомдолтой.

Т. Дергина.

Цехэй ухаалан нарижуулагшад

Улаан-Үдын ЛВРЗ-эйн аппаратна цехэ конструкторска бюро хүдэлдэг юм. Тус бюрогойхид ухаалан нарижуулгын 19 дурадхалнуудай 15-ыень үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлбэ.

Гадна хүдэлмэришэдэй ураалан нарижуулха 5 дурадхал бюрогой түсэбһөө гадуур мүнөө үйлэдбэридэ хэрэглэгдэбэ.

В. Каток.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оны августын 6.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Эб найрамдалые бэхижүүлэн батадхахын тулада

ВАРШАВА. Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договорто Польшын правительство дары сагтаа нэгэдэхээр бэлэн байна гэжэ «Трибуна Люду» газетэ бэшэнэ.

Арсалдаата асуудалнуудай зарим хуби тухай хэлсээн хадаа бүхы иимэ асуудалнуудые бултыень шиидхэхы тээшэ зорюулагдана гэжэ энэ газетэ бэшэнэ. Энээниие бидэнэр дэмжэдэг байгаабди. Москвадахи договор хадаа энэ хараа шугамай зүб байһые тодоруулна. Москвада түйлагдаһан амжалтын үндэһөөр эб найрамдалые бэхижүүлэн батадхаха, эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха замаар саашадааншье дабшаха хүсэлэнтэйбди.

БУХАРЕСТ. Москвада нарафировани хэгдэһэн договор хадаа эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлдэ элсүүлхы хүсэн болоно, бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайнаар тогтоохо замда шэнэ хүгжэлтэ болохо, дайн байлдаанай аюулые зайсуулха хүсэн болоно гэжэ «Мубка» газетэ бэшэнэ.

БОНН. Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто Германиин Федеративна Республикын нэгэдэхэ тухай Баруун Германиин немецкэ союзай партиин директорадай гэшүүн граф фон Вестфален мэдүүлбэ. «Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто правительствануудай гар табилга хадаа Германида эб найрамдал хангаха хэрэгтэ шиидхэхы хуби нэмэри боложо үгэхэ», — гэжэ фон Вестфален заана.

«Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаaруулха хэрэгтэ Бонной һаад ушаруулдаг баталамжануудые абажа хаяха хэрэгтэй» гэжэ Германиин социал-демократическа партиин, сүлөөтэ демократическа партиин правлениинүүдтэ эльгээһэн нээмэл бэшэг соогоо эб найрамдалай немецкэ союзай директорадай гэшүүн уряалжа байна. Социалис оронуудтай, тэрэ тоодо ГДР-тэй харилсаа тогтооходоо болото байдалые хараадаа абалсаха ёһотой гэжэ фон Вестфален тэмдэглэнэ.

ОСЛО. Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай үгэеэ ойлголсоһоной һүүлээр уласхоорондын байдалые сэгнэхэ зураа США Советскэ Союз хоёрой хоорондохи үндэһэн ехэ зүрилдөөнэй хэдышье байгаа һаань, эдэ хоёрой хоорондохи харилсаан хэзээшье иимэ һайн байгаагүй юм гэжэ Норвегиин премьер-министр Э. Герхардсен «Арбейдербладет» газетын хүдэлмэрилэгшэтэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Договор тухай урид хэлсэһэн гурбан правительстванууд энээниие имагтал түрүүшын алхам гэжэ хараха хэрэгтэй гээд ойлгуулба. ООН-ой уг зорилготой зохилдуулан, уласхоорондын шанга хиналта доро буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хураха тухай хэлсээ хэхын тулада оролдогдохо гэжэ эдэнэр мэдүүлбэ. Энэ хадаа баясуулмаар, олон юумэ найдуулмаар байна гэжэ премьер мэдүүлбэ.

У Тан Москва орохоор ниидэбэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 3. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай СССР, США болон Великобританиин хоорондохи договорто гар табилгада хабаадахын тулада ООН-ой генеральна секретарь У Тан Москва орохоор мүнөөдэр ниидэбэ.

Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договор хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдалда һайн нүлөөтэй байха гэжэ сэгнэжэ байһан тухайдаа ниидэхынгээ урда тээ У Тан мэдүүлгэ хээ гээд Юнайтед Пресс Интернейшнл агентство мэдээсэнэ. Эб найрамдалые аршалан хамгаалхын тулада ООН хүсэл оролдолго гаргажал байха гээд У Тан саашань хэлээ.

Ядерна зэбсэг туршалга тухай хэлсээнһээ байха, мүн буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай бүхы хөөрэлдөөндэ бидэнэр шухала үүргэ дүүргэхээр түсэблэжэ байнабди гээд хэлэбэ.

ЯПОН. Токиогой хэдэн зуун эрдэмтэд уһан доогуур Америкын атомна лодконуудай Японой портнуудта орохые люулха тухай, водородно бомбонуудтай «E-105» түхэлэй дуудые Японой газар дээрэ байлгахагүй гэһэн митинг. жагсаа Зураг дээрэ: демонстраци боложо байна. «Эб найрамдалые а хамгаалхын тулада бидэнэр суглараабди» гэжэ плакат дээрэ шээтэй. Джапан Пресс—ТАСС-ай ф

Америкын солдадуудые абаашана

БАРУУН БЕРЛИН, августын 3. (ТАСС). 91 автомашинаһаа бүридэһэн 4 автоколоннодо Америкын солдадуудые һуулгаад, Баруун Берлинһээ Баруун Германи абаашахадаа Германиин Демократическа Республикын газар дээгүүр гаража ошобо. Эндэ һан эзэмдэлгын сэ дэй 600 шахуу солда лон офицернүүд «Е Берлиндэ үнгэргэжэ бол дээрэһээнь» сэрэгэй салда хабаадаха юм гэж линдэхи Америкын сэрэг мандовани өнсолон соно

Макнамара ФРГ-дэ хэлсээ хэжэ дүүргэбэ

БОНН, августын 3. (ТАСС). США-гай оборонын министр Макнамара хуряангы коммюнике толилолгоор ФРГ-дэхи гурбан үдэрэйнгөө айлшалалга дүүргэбэ. Энэ үедэ ФРГ-гэй оборонын министр фон Хассельтай хэлсээ хэбэ.

Сэрэгэй асуудалнуудаар али али талаһаа саг сагта зүбшэжэ байха гэжэ хэлсэһэн тухай коммюникеһээ ойлгожо болоомоор. США ба ФРГ «далаад оной үеэр» НАТО-до зорюулан шэнэ түхэлэй танк бии болгохо хүсэлэнтэй байһыень коммюникейн нүгөө бүлэгтэ мэдээсэгдэнэ. НАТО-гой сэрэгэй хэрэгсэлдэ Бонной хубитые улам ехэдхэхэ эрилтэ Макнамара табяа гэжэ коммюникейн түгэсхэлһөө эли болоно. Макнамара Штутгарта хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ хэһэн мэдүүлгэдээ энээн тухай дабтан хэлээ. ФРГ-гэй «бэеэ хамгаалха хубинь» үшөөл багаар оруулагдана, тиимэ тула Баруун Германиин тусхайта хүнүүдэй бодомжолһоной энэ асуудал саашанхи х нүүдэй үедэ зүбшэгдэхэ саашань хэлэбэ.

Хоёр министрнүүдэй х тушаа СДПГ-эй бюллете хээень нэгэ бага тодорхо гон харуулна. Ядерна һо 1300 километр газарта хөөр ракетэнүүдые бүн рэй мэдэлдэ үгэхыень Хассель союзнигһаа хээ гээд энэ бюллютени бэшэгдэнэ. Союзнигай эр «дары сагтань дүүргэхээ һан тухайдаа» Макнама лэжэ үгэбэгүй гээд са хэлэгдэнэ. Энээнэй орон ронодо байһан сэрэгүүд тоое США хороохогүй к жэ Макнамара найдуул ха. ДПА агентствын Бон тусхайта хүнүүд энээн тодорхойлоо.

Мүнөөдэр үдэһөө Макнамара Штутгартһа стриин Зальцбург «өөрынгөө дураар» ошо

Арад зондо харша гурим ёһын Азидахи гуламта

Холбоото Штадуудай агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй тэмдэгтэй самолёт шубуунай ниидэдэгэй тухай дээгүүр ниидээд гарашаба. Боронгор үнгэтэй утаан үргэнөөр гэхэгэтэн һунаһаар тэрээнһээ үлэбэ. Самолёдынье саашаа үгы боложо, энэ үедэ газар дээрэ ябаһан хүнүүдэй сэжэгдэ гэнтэ ехэ үбшэнтэй болоһыень мэдэнэ, һүүлээрнь бөөлжүүлнэ, хамарһаань шуһан гэнтэ ехээр гарашана. Үшөө нэгэ хэдыхэн минутын үнгэрөөд байхада, хүнүүдэй хараһаар байтар рисэй һая гаража байһан эшэнүүд наршыжа, унажа эхилнэ, папайн, бананай болон бусад үрэ жэмэстэ модонуудай набшаһанууд бусалһан уһаар шатаагдаһан юумэдэл унажа эхилнэ...

Урда Вьетнамһаа телеграф иимэ мэдээсэл асарба. Эндэ Америкын империалис этэгээдүүд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү дай хэжэ байгаа юм.

Урда Вьетнамай ехэ газар дээрэхи ургамалые үгы хэхын тулада хорые (ядохимикадуудые) хэрэглэжэ байһан ушар хадаа Дьемэй шуһата засаг түрые абархын тулада Вашингтоной Урда Вьетнамай арадта эсэргүүгээр хэрэглэжэ байһан сэрэгэй хэмжээнүүдэй нэгэн болоно. Урда Вьетнамда харата мухай дай хэжэ байһан сүүдхэ бүридэ Вашингтон нэгэ миллион доллар гаргашалжа байдаг. Эндэ байдаг Америкын сэрэгшэдэй тоо 12 мянгаһаа үлүү болонхой. Вьетнамай урда таладань США хэдэн зуун вертолёдуудые, далайн ябаган сэрэгэй бэлэн десантнуудтай, броневигүүдтэй, артиллеритэй 7-дохи флодой сэрэгэй корабльнуудые Вьетнамай урда район уруу эльгээгээ юм.

Азиин эртэ урда сагай газар дайда дээрэ һүүлэй жэлнүүдтэ танигдашагүй хубилалтанууд боложо байна. Советскэ Союзай туһаламжада, социалис гүрэнүүдэй түгэлдэр нэгэдэлдэ түшэглэн, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн шэнэ шэнэ илалтануудые түйлажа байна. Мүнөө Азиин үхибүүдэй арбанай юһэн хубинь бэеэ даанхай гүрэнүүдэй наран доро түрэжэ байна. Колониальна ёһо гуримые эсэслэн усадхаха шиидхэхы шатада арад зон оробо гэжэ эдэ бүгэдэ харуулжа байна.

Колониальна дэлхэйн һэрин хүдэлжэ байһан ушар хадаа империалистнуудай хоро шарыень бусалгана. Долларой, фунт стерлингын, франкын эзэд баяд колониальна гурим ёһотой хахасаха дурагүй, юундэб гэхэдэ, хүсэрхүү хизааргүй хэмжээнүүдэй туһаламжаар айхабтар ехэ зөөри үбэршэлдэг байгаал.

Капиталис дэлхэйн мүнгэнэй баялигые суглууһан центр — США колониальна гурим ёһо үлөөхэ хүсэлэнтэй, уласхоорондын хархис хүсэнэй гол гуламта болонхой. США гэогдэнги оронуудай арадуудые экономическа талаарнь урьхадажа абаха, колониализмын шэнэ гурим ёһо бии болгохо гэһэн хараа шугам ехэ оролдосотойгоор ябуулжа байдаг.

Мүнөө үе сагта — национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй улам үргэнөөр дэлгэржэ байһан үе сагта бүхы юумые элитээр ябуулжа болохогүй ха юм. Тиимэһээ империалис этэгээдүүд мүн далда, нюуса аргаар хүдэлнэ бшуу. Хоёрдохи дэлхэйн дайнай һүүлээр Холбоото Штадууд арадта харша, Азида хархис гурим ёһо дэмжэхэ хэрэгтэ нилээдгүй олон миллиард доллар гаргашалһан байна. Пентагоной сэрэгэй «туһаламжын» программа бэелүүлхэдэ хямдаар солдадуудые олохо арга олгоно. Тиихэдээ Вашингтоной удамаршад сүлөөрэлгын хүдэлөөе ондоо тээхи солдадуудай гараар дараха арга бэдэрдэг байна. Юуб гэхэдэ, энэ арга хэрэглэхэдэ политическэ талаараа аюулгүй, экономическашье талаараа аша туһатай байна ха юм.

США-гай гүрэнэй департаментын хэблэһэн тусхай ном соо тоологдоһоной ёһоор Америкын солдат бүхэниие мүнгөөр, эдеэ хоолоор, байраар, хубсаһа хунараар хангахын тулада Холбоото Штадууд жэл соо 3950 доллар гаргашална, тиихэдэ Чан Кай-шиин солдат бүхэндэ — 163 доллар, Урда Корейн солдат бүхэндэ — 233, Турциин — 389 доллар, Таиландын — 400, Урда Вьетнамай — 932 доллар гаргашална. Арба мянган доллароор США буу зэбсэгтэй 2,5 американецые гү, али 61 чанкайшистые, Урда Корейн 43 солдадые, 26 туркнуудые, 25 таиландцуудые, Урда Вьетнамай 11 солдадые барижа байха аргатай.

17 жэлэй турша соо пентагонойхид Урда Корейдэ өөһэдынгөө гурим ёһо тогтоохо гэжэ оролдожо байна. ООН-ой 60 мянган сэрэгшэд (тэрэнь Америкын сэрэгшэд гээшэ ааб даа) арадай хүдэлөөндэ эсэргүүгээр, ракетно-ядерна дай хэхээр һургагдажа байнхай. Америкын буу зэбсэгтэ түшэглэн, Урда Корейн засагаархид арад зондо эсэргүү хуули бусын ааша гаргажа байдаг. Хэдэн миллион эндэхи арад зон үлэн хооһоор байдаг, ужэнги муухай үнэртэй болоһон байрануудта һуудаг. тоһоной, мяханай, саахарай амта мартанхай, медицинэ туһаламжа абаха, үхибүүдые һургуулида эльгээхэ аргагүй байдаг юм. Теэд Вашингтондо эдэ бүгэдэ ямар хамаатайб даа. Урда Корейн засаг түрын бүхы механизм дайн байлдаанай, булимтархы хархис хэрэгтэ зорюулагдахай бшуу. Амгалан тайбан сагта барихаар бэшэ бүри жэгтэй олон 600 мянган арми барижа байдаг. Урда Корейн хабаадалгатайгаар ШЕАТО (Зүүн-Хойто Азиин договорно организаци) гэжэ эзэрхэг түримхэй шэнэ бүлэглэл байгуулха асуудалаар хэлсээнүүд боложо байнхай. Хүсэрхэхэ ябадал хадаа Урда Корейн «демократиин» юрын ёһо заншал мүн. Урда Корейн засагаархид зарим үдэрнүүдтэ 5 мянга гаран хүниие (16 секунда бүхэндэ нэгэ хүн сүүдлүүлэгдэнэ) түрмэдэ хаана гэжэ Хабтон Тхонсин гэжэ Урда-Корейн агентство мэдээсэнэ. «Иимэ олоор хүнүүдые сүүдлэхэ гээшэ полициин сүүдэй түүхэдэ эгээл түрүүшынхеэ үзэгдэжэ байна» гэжэ агентство тэмдэглэнэ.

Эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтайгаар Лаосой хүгжэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулха зорилгоор Америкын империалистнууд ехэ хүсэл оролдолго гаргана. Энэ багахан Индохитадай королевство Америкын монополинуудай һанаа зобоохо гээшэнь аргагүй. Лаосоор 1954 ондо болоһон Женевэдэхи зүблөөнэй болоһоор нэгэ хэды һарын үнгэрөөд байхада «СЕАТО-гой системэдэ» Индохитадые оруулха тухай түсэб Америкын тагнуулайхид табиһан байгаа. Долларой дипломати — «туһаламжа» гэдэг хараа шугам ябуулагдажа эхилээ һэн. 1961 оной түрүүшын хахад жэл соо уоллстридэй банкын баяшуул Лаосто 387 миллион доллар үгэһэн байгаа. Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар долларой «туһаламжын» хэмжээгээр бусад оронуудай дунда Лаос нэгэдэхи һуури эзэлнэ гэжэ Вашингтоной тусхайта хэблэл бэшээ һэн. Долларой «туһаламжын» 80 процент шахууль сэрэгэй гаргашада зорюулагдана.

Америкын хамааралсаһанай, дотоодын хархис этэгээдүүдэй аашын һүүлээр Лаосто граждан дайн болоһон байна. Энэнь 1960 онһоо 1962 оной июнь болотор үргэлжэлһэн байгаа. Гэгэр сэрэгэйнь акцинууд Вашингтондо һайн үрэ дүн асаржа шадаагүй. 1962 оной июнь һарада Кувшинануудай район шадар Лаосой политическэ гурбан бүлэглэлэй толгойлогшод сугларжа, саг зуурын коалиционно правительство байгуулха гэжэ хэлсэбэ.

Кувшинануудай район шадар болоһон хэлсээнүүд хадаа Женевэдэхи 14 гүрэнүүдэй (СССР, КНР, Англи, США, Франци, ДРВ болон бусад) зүблөө татажа, Лаосой асуудал гуримшуулхада зохисотой арга боломжо бии болгоһон юм. Зүблөөндэ хабаадагшад 1962 оной июлиин 23-да Лаосой нейтралитет тухай декларацида гараа табиһан байгаа. Иигэжэ Лаос арадай бэеэ даанхай байдалай уласхоорондын эрхые мэдэрһэн байна. Гэбэшье США-гай империалис этэгээдүүд мүнөө болотор Лаосой догоодын хэрэгтэ хамааралсаһан зангаараа.

Ёһын тэдыдэ бэеэ даанхай гүрэн гэжэ тоологдодог, үнэндөө Холбоото Штадуудай мэдэлдэ байдаг Филиппинтэй Америкын империалистнар мүн лэ иимэ хараа шугам бэелүүлдэг байна. США хадаа Филиппиниие Номгон далайдахи сэрэгэй бааза болгонхой. Эндэ Америкын хэдэ хэдэн сэрэгэй баазанууд бии юм. Эндэхи арад зон 2-дохи зэргын эрхэтэд болонхой гэжэ «Манила кроникл» газетэ бэшэнэ.

Филиппинэй экономико муудан доройтожо байнхай. СЕАТО гэжэ сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бүлэгтэ Филиппинэй хабаададаг дээрэһээ байдалынь үшөө муудана. Юуб гэхэдэ, энэ ороной олзо доходой нилээдгүй горитой хубинь энэ бүлэглэл уруу оруулагдадаг ха юм. Эдэ бүгэдэ хадаа ороной экономическа байдалые доройтуулдаг байна. «Манай экономико үбшэндэ дайрагданхай, хүсэ шадалынь муудажа байна, — гэжэ «Экзамайнер» — гэжэ недели бүхэндэ гарадаг газетэ тэмдэглэнэ. — Олон миллион манай хүнүүд түрэхэ гарахаһаа хойшо үлэн хооһон ябана, эдэнэр үшөө гэдэһэн соогоо ябахадаа үлдэнэ».

Америкын империалис этэгээдүүдэй хараа шугамаа хэдышье далдалаа һаань, арад зон эдээнэй уг зорилгые эли тодоор ойлгодог боложо байна. Америкада эсэргүү дэр хүдэлөөн Азида улам байна. Азидахи империали рим ёһын һалажа, һандарж һан ушар хадаа Америкын ш рим ёһоной колониализмын һагүй байһые гэршэлнэ.

Урда Вьетнамда, Филиппи да Корейдэ, Лаосто, Тайланда 40 жэлэй саада тээ колони эсэргүү ямар нэгэн хүдэлөө лоо һаань, империалис эт тэрэниие үгы хэжэ усадхаха Мүнөө болоод байхада дэлхэ шэнэ байдал тогтонхой. хүгжэлтые тодорхойлһон ш хүсэн — дэлхэйн социалис болоод байна. Социалис л хүсэнэй бэхижэхэ бүри и лизм бүлинги байдалаа оро данхай, уласхоорондын б хүгжэлтэдэхи гол шэглэлые хойлхо аргань һаланхай бшу

Дэлхэйн социализмын аш да удха шанжээрээ гүн гүна волюционно шанартай ху болонхой гээшэ, энэ хубилал хы арадуудай национально рэлгын тэмсэлдэ айхабтар е шанартай байна. Колонито дулдыданги оронуудай арад хэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэл хэдэ түрүүшынхеэ иимэ т хүсэндэ түшэглэхэ арга боло болонхой бшуу. Энэ түгэлдэр империализмын хүсэнһөө байна.

Империалис этэгээдүүдэй картые дура зоргоороо хуба байдаг саг үни үнгэрэнхэй. риализм хадаа сүлөөрэлгын циннуудай харгы зам хааха, хүгжэлтые эрьюулхэ аргань лонхой.

ВЛАДИМИР
(ТА

Редакторай орло
Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан- улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. ре тора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 2 отделов: сельскохозяйственного производства и парти жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и па ной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабсе ров и писем — 25-41, 38-30, информации — 32-74 и перевод 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00491. Зак. № 44